

ORGLARČEK

GLASILO ORGLARKE ŠOLE V LJUBLJANI / letnik I / številka 2 / september 2017

ISSN 2536-3409

ORGLARČEK

letnik I / številka 2 / september 2017

Izdajatelj: Orglarska šola Ljubljana

Poljanska cesta 4

1000 Ljubljana

Zanjo: Gregor Klančič, ravnatelj

Uredniški odbor: Urban Debevec, Aleksandra Gantar, Manca Rudolf

Lektorica: Manca Rudolf

Oblikovala in tehnično uredila: Lucia Jerman

Naslovna ilustracija: Lucia Jerman

Naklada: 200 izvodov

Cena: Ni za prodajo

Tisk: Salve

ISSN 2536-3409

KAR SE JEŠ ...

Z drugo številko Orglarčka, revije za vse cerkvene glasbenike, učence Orglarske šole in nasploh vse, ki jih (orgelska) glasba tako ali drugače zanima, poglobljamo in nadaljujemo naša razmišljanja o glasbi. Kaj sploh je glasba? Kje so meje tega pojma? In nadalje, kaj je cerkvena/liturgična glasba ter kakšna bi morala biti? Govorimo tudi o najbolj prvinskem (tudi samoumevnem?) in vendar tako kompleksnem procesu, kot je dihanje ... Nadaljujemo tudi s kratko zgodovino orgel, za hydraulosom smo tokrat pod drobnogled vzeli regal, v rubriki Osebnosti pa nizamo nove obraze, ki so zaznamovali zgodovino Orglarske šole ali orgelske glasbe nasploh. Tudi lačnega orglarčka poskušamo znova nasititi, nam je uspelo? S pogledom nazaj zbiramo spomine na pretekle koncerte, obeležujemo obletnice (v tej številki kar tri, Angele Tomanič, Frana Gerbiča in Jeana Langlaisa), hkrati v mislih luščimo vtise o prejšnji številki (hvala vsem za lep odziv in spodbude!) in se naslanjamo na razmeroma dobre temelje, ki smo jih s trdom in s časom postavili v prvi številki. S pogledom naprej napovedujemo nove koncerte, dogodke, celo nov koncertni cikel, ki si ga v prihajajoči sezoni obetamo na Orglarski šoli v Ljubljani in obenem razmišljamo, kako bomo niti Orglarčka spletili v novo številko, kako bomo rubrike smiselno peljali naprej. Za zdaj pa vabljeni, da se zatopite v naslednje strani Orglarčka ... v pričakovanju novih zapisov, novih števil ...

• MANCA RUDOLF

OSEBNOSTI

Stanko Premrl	4
Angela Tomanič	6
Jean Langlais	10

VIVAT ACADEMIA, VIVANT PROFESSORES

s. Boža Čotar	12
---------------	----

ČASOVNICA

Zgodilo se je	13
Zgodilo se bo	19

PRIPOROČAMO V BRANJE

Fran Gerbič	29
Celjski baročni orglarski mojster Janez Frančišek Janeček	30
Orgelski slovar	30
100 let modrosti Alice Herz Sommer	31

STROKOVNA RUBRIKA

Zgodovina Orglarske šole pod Premrlovim vodstvom	32
Kratka zgodovina orgel, 2. del	34
Regal	35
Zapoj kot slavček: Dihanje	36

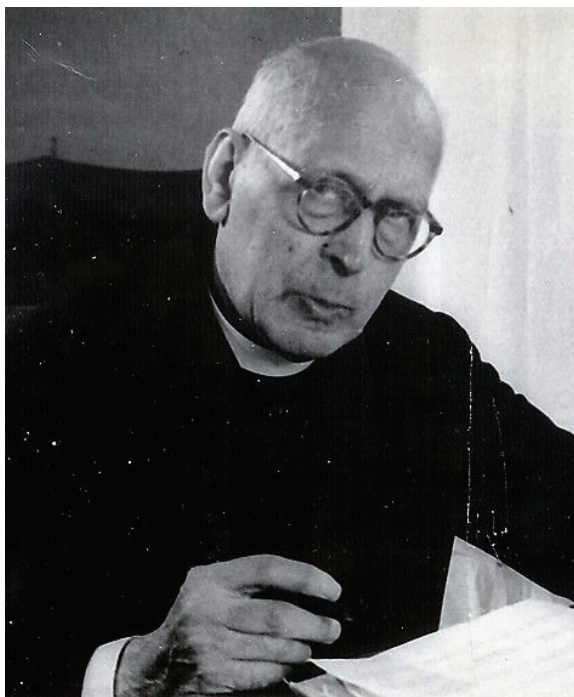
RAZMIŠLJUJOČA RUBRIKA

Utrinki s simpozija	38
Ob orglah: Sofijin kotiček, 1. del	40
Peti v pevskem zboru	42

ORGLARČKOV OTIUM

Si upaš?	43
Lačni orglarček priporoča: Voces angelorum	44
Križanka	45
Šale in anekdote	46

STANKO PREMRL (1880-1965)

fotografija: Mojmir Tozon

»Kdor slovensko glasbeno literaturo tekom zadnjih deset let pazljivo zasleduje, temu ne more ostati prikrito tudi dejstvo, da z glasbenoformalnim napredkom naše glasbe raste hkrati tudi stremljenje po izražanju v kar moč slovenskem ali vsaj slovanskem duhu.«¹

Prav po slovenskem ali vsaj slovanskem duhu naj bi sleherni slovenski državljan poznal Stanka Premrla, ki je po izročilu prvo različico uglasbene Prešernove *Zdravljice* napisal kar na papirnat škronicelj. Med organisti pa ne najdemo takega, ki se mu znamenita glasbena osebnost 20. stoletja ne bi znašla na notnem stojalu, pa najsi bo to *Kristus je vstal* ali pa kakšna božična pastoral. A kljub vsemu kot avtorja slovenske himne vedno raje navajamo našega vélikega pesnika kakor prav tako prizadevnega in pomembnega Premrla.

Rodil se je 28. septembra 1880 v Šentvidu nad Vipavo (današnji Podnanos), odšel pa se je šolat na ljubljansko Klasično gimnazijo, kjer je obiskoval tudi pouk petja in teorije pri takratnem stolnem organistu in svojem predhodniku v ljubljanskih glasbenih službah, Antonu Foersterju, proti koncu šolanja pa je že nadomeščal organiste po Ljubljani in občasno tudi vodil kakšen zbor. Prav tako se je v tistih letih začel učiti klavir na Glasbeni matici. »Kadar sem bil kot dijak na počitnicah, je klavir odmeval dan na dan, uro za uro, večer za večerom pri luči in v temi, bodisi, da sem bil sam ali v družbi. In koliko smo prepeli pri tem klavirju svetnih in cerkvenih pesmi! Tudi nekoliko zaplesali so včasih zraven v kuhinji na mojo godbo...« opisuje svoje mladostne spomine.

Nato je leta 1900 vstopil v ljubljansko semenišče, kjer ni opustil svojega glasbenega udejstvovanja in je vodil zbor bogoslovcev, za katerega je napisal *Mašo v čast sv. Lavrenciju*. Po mašniškem posvečenju je eno leto opravljal službo kaplana na Vrhniki, nato pa ga je tedanji škof Jeglič poslal na Dunaj študirat glasbo, saj so njegovi sodelavci in mentorji opazili velik glasbeni talent (tudi v njegovih prvih kompozicijah). Na konservatoriju je študiral kompozicijo, kontrapunkt in orgle, iz katerih je diplomiral leta 1908, kot stranske predmete solo petje, zborovodstvo in branje partitur, na univerzi pa tudi glasbeno zgodovino, estetiko in filozofijo. V času študija je nastal tudi napev današnje državne himne, ko je skladatelj prišel na počitnice k svoji sestri v Lozice.

Po vrnitvi v Ljubljano je Premrl počasi prevzel vse vidne funkcije cerkvene glasbe, medtem ko je bil stolni vikar. Postal je član odbora Cecilijanskega društva in profesor na Orglarski šoli, kjer je leta 1909 nasledil Foersterja kot njen ravnatelj. Istega leta je pričel s službo *regensa chori* v stolnici in urednika ter pisca *Cerkvenega glasbenika*. Imel je še vrsto drugih zadolžitev, povezanih z glasbo, med drugim je bil član škofijske cerkveno-glasbene komisije, nadzornik organistov ljubljanske in vrhniške dekanije, profesor glasbe na Teološki fakulteti in profesor harmonije, glasbenega oblikoslovja in orgel na ljubljanskem konservatoriju (1919–1939). Leta 1939 je postal redni profesor orgel na ljubljanski Glasbeni akademiji.

S svojimi šestdesetimi leti je pustil večino svojih služb, ostal je le še profesor na akademiji in urednik *Cerkvenega glasbenika*. Ob koncu druge svetovne vojne pa so ga tudi na akademiji upokojili. Umrli je v Ljubljani, 14. marca 1965, pokopan pa je na duhovniškem oddelku na Žalah.

»Ko sem se začel učiti klavir in je zvedel, da se ukvarjam z glasbo, me je povabil, da pridem na kor cerkve sv. Jožefa, kjer je včasih orglal. Iz majhnega, drobnega in nadvse prijaznega moža se je nenadoma spremenil v odločnega in energičnega glasbenika. Ko pa je odprl vse registre na orglah in sem občudovaje gledal njegovo spretnost na pedalih, sem začel gledati nanj čisto drugače kot prej. Zbor, ki ga je vodil, je potegnil za seboj z žarom svoje muzikalne narave in uspel je ustvariti to, čemur rečemo glasbeno doživetje. Lahko rečem, da je bil prvi glasbenik v mojem življenju, ki me je očaral s svojo muzikalnostjo, virtuoznostjo in odločnostjo.«

(Primož Kuret v uvodniku k Premrlovemu zborniku, Ljubljana 1996)

Premrl je kljub mnogim zadolžitvam, ki jih je sprejel skupaj z mnogimi službami, našel čas za ustvarjanje. Je eden najplodovitejših slovenskih skladateljev, saj je napisal preko 1200 cerkvenih in 800 posvetnih del, več kot 1000 jih je vokalnih in čez 600 orgelskih.

»Vzemite današnji glasbi dissonance — iztrgali ste ji srce.«² Premrlov slog v cerkveni glasbi pomeni precejšen preskok, saj je vanjo uvedel modernejši prijeme, disonance in alteracije, zaradi česar je kakor Foerster poslušal kritike ljudstva, ki je imelo raje preproste ljudske pesmi Riharja in sodobnikov. Premrl je s svojimi prijemi odstopal od značilnega Cecilijanstva in cerkveno glasbo po kvaliteti pridružil posvetni. Nasprotno pa se v primerjavi posvetnih del s sodobniki, kot je npr. Marij Kogoj, umešča bolj v pozno romantiko.

Napisal je 10 latinskih maš (*Missa in honorem s. Josephi* (bržkone najbolj znana), *Missa in hon. s. Familiae* itd.), 3 rekvieme ter mnogo zelo znanih »ljudskih« pesmi (*Pozdravljena, Mati dobrega sveta; Kristus je vstal; Veliko noč praznujmo; Danica svetila; Poglejte, duše, grob odprt; Zveličar gre iz groba; Do Marije; O, srečni dom nad zvezdami* idr.), ki se jih izvaja zelo pogosto, manj poznane pa so zahtevnejše (*Graduale in Dominica Resurrectionis, Hvalite Gospoda ...*). Za njegova največja dela veljajo zborovsko-orkestralna dela, kot sta kantata *Sončna pesem Frančiška Asiškega* in oratorij *Sv. Jožef*. Med orgelskimi so značilne njegove pastore ter obsežen opus preludijev. Ne smemo pa pozabiti, da je Premrl pisal tudi za druge instrumente (klavir) in orkester.

Lahko bi si predstavljali, da je neizbrisen pečat Stanko Premrl pustil z obsežnim opusom ali z *Zdravljico*, vendar mnogo bolj počastimo njegov spomin z védenjem, da je kar tri desetletja vodil slovenski cerkveno-glasbeni razvoj in vzgojo in je v naš prostor pripeljal svežino. Morda se ga zaradi tega lahko večkrat spomnimo, kadar pomislimo na *Zdravljico* in nasploh na slovenski rod ter zgodovino.

fotografija: avtor neznan

• GAŠPER URH

1. S. Premrl (1917, 64-66)

2. S. Premrl (1917, 64-66)

Viri

- Premrl, Stanko (1917): *Zagovor slovenske narodne glasbe*, Dom in svet (Ljubljana), letnik 30, številka ½
 Uredništvo: *Premrl, Stanko (1880–1965)*, Slovenska biografija, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, 2013
 Čuk, Silvester: *Stanko Premrl*, Ognjišče, marec 2005
 Doblehar, Andrej: *Stanko Premrl – petdeset let pozneje*, Naši zbori, november 2015
 Škulj, Edo (ur.): *Premrlov zbornik*, Ljubljana, 1996

ANGELA TOMANIČ

80 let, intervju

Angela Tomanič je cerkvena glasbenica, organistka in romanistka. Orgle je študirala na Akademiji za glasbo v Ljubljani, zatem se je izpopolnjevala še na mednarodnih tečajih: Benetke, Osoje, Praga, Dunaj, Millstatt, Gradec. Kot zborovodkinja in organistka je delovala v župnijah Brezovica, Vodice in Kranj. Koncertirala je po Evropi, nekdanji Sovjetski zvezi in ZDA. Snemala je za radio ter izdala številne kasete in zgoščenke. Deset let je na Radiu Slovenija skrbela za tedensko radijsko oddajo o orgelski glasbi (1991-2000). Je avtorica prve slovenske Šole za orgle I-III. Orgle je poučevala na OŠ v Ljubljani od njene obnove (1971) dalje, deset let tudi na GŠ v Celovcu.¹ V letošnjem letu je praznovala častitljivo obletnico, zato smo ji zastavili nekaj vprašanj tudi za našega Orglarčka.

1. Kako to, da ste se rodili v Makedoniji? Kaj vas je "prignalo" v Slovenijo?

Oče je bil Slovenec, doma iz Lancove vasi pod Ptujsko goro. In tudi mati je bila Slovenka, iz Celja. Spoznala sta se v Celju. Oče je najprej delal kot rudar, vendar ga je bivša "stara Juga" izšolala za orožnika in poslala v Makedonijo. Prej je delal še v nekaj drugih krajih, a nazadnje v Nivičanih, tam sem se leta 1937 rodila jaz, kot najstarejša izmed otrok. Imam še enega mlajšega brata. Bilo pa je tam politično zelo napeto vzdušje, pripravljala se je vojna. Zato si je oče želel se vrniti v Slovenijo in leta 1938 smo se vrnili.

2. Kaj vam pomeni Makedonija, kaj Slovenija?

Makedonija mi pomeni samo težavo. Ob osamosvojitvi Slovenije smo ugotovili, da so naredili sezname, kam kdo spada, glede na to, kje se je rodil oz. kje je živel. In marsikomu so pripisali napačno narodnost. Prej smo bili vsi Jugoslovani. Potem

pa se je zgodilo npr., da je bil beograjski škof (Turk), ki je bil po rodu Slovenec, registriran kot Srb! Šlo je za nekakšno prisilno dajanje tujih državljanstev, predalčkanje. To je del t. i. primera o "izbrisanih". Smatrali so me za Makedonko, čeprav sem Slovenka. Pripetilo se mi je, da je na Radiu Slovenija moja osebna izkaznica, ki sem jo morala pustiti pri vratarju, kot tudi vsi drugi uslužbenci, "skrivnostno izginila." V izdelavi pa sem imela ravno potni list zaradi poučevanja v Celovcu – in ga brez osebne izkaznice nisem mogla dvigniti.

3. Kako se je ta problem razrešil?

Šla sem domov in zbrala vse podatke, ki so kazali na to, da sem Slovenka. Potem sem morala precej vztrajno obiskovati upravno enoto, takrat je bilo to v Kresiji, in tudi opraviti veliko telefonskih klicev, raje sploh ne naštevam. Rekli so mi, naj grem v Makedonijo urediti te stvari, ampak tam je že bila vojna, pa tudi učila sem v Celovcu, na slovenski glasbeni šoli. Nazadnje mi je to uspelo urediti v Kresiji.

4. Najprej ste študirali romanistiko: italijanščino in francoščino. Od kje navdih, oz. kaj vas je spodbudilo k odločitvi za ta študij?

Najraje bi študirala glasbo, ampak sem bila takrat še samouk in ne bi šlo. Po maturi na Šubičevi me je prof. Marija Kovač (prof. francoščine) vprašala: "Kaj boste pa vi študirali?" Pa sem rekla, da ne vem. Ona pa: "Ja, kako ne veste, a ne boste francoščino?" In tako sem res vpisala francoščino, kot drugo študijsko smer pa italijanščino.

5. Po diplomi iz romanistike, leta 1961, ste se potem najprej zaposlili na tem področju. Kako ste prišli do prve zaposlitve ter kje in kaj vse ste delali?

Lahko rečem, da po zvezah. Najprej sem delala pri Filmservisu. Delo v administraciji: pisarna, telefoni, dopisi. Ukvarjali so se z gradnjo kulis, izposajo tehnične (snemalne) opreme. Veliko je bilo tudi sodelovanja, koprodukcije z Italijani in tako so potrebovali nekoga z znanjem tega jezika. Bila sem tajnica komercialnega direktorja, v resnici pa "deklica za vse", tudi za kuhanje kave so me zadolžili. Služba pa je bila tudi ob sobotah, delali smo 48 ur na teden. Tam sem delala eno leto.

6. In po delu pri Filmservisu je sledilo iskanje nove zaposlitve?

Najprej sem iskala po časopisih – razni razpisi. Potem pa me je starejši kolega s fakultete, ki sicer nikoli ni diplomiral, a je delal pri Cosmosu, priporočil, da so me izbrali. Potrebovali so nekoga z diplomo. (nasmeh)

7. Kakšno je bilo tam vaše delo?

Slovenščino sem popravljala. (nasmeh) Šef je res imel še italijansko šolo in ko sem ga kdaj opozorila na kakšne napake in ga vprašala, ali lahko to popravimo, se je zgodilo tudi, da je zavrnil popravke. Sicer pa sem bila uradno korespondentka za francoščino in italijanščino. Naši potencialni poslovni partnerji so bili Francozi, Italijani pa tudi Madžari. Tako je bila moja skrb pogovor z obiskovalci, pa tudi kuhanje kave, zopet sem bila "deklica za vse", celo na ogled avtomobila Renault 4 (znamenite "katrce") sem morala z eno od strank, ki je kupovala nov avtomobil.

8. Kako pa se je začela vaša glasbena študijska pot?

Po diplomi iz romanistike, leta 1961, sem se vpisala na teoretski oddelek na SGŠ. K temu je veliko pripomogel prof. Janez Bole, ki je učil zbor in slovenščino na Šubičevi gimnaziji. Zbor me je zanimal.

9. Najbolj pa ste znani kot organistka in prof. orgel. Kako se je začela vaša orgelska študijska pot?

Na SGŠ me je klavir učila prof. Hraševčeva. Po dveh letih so jo sicer odpustili zaradi nekih političnih okoliščin, ampak pri novi prof. nisem več zaznala svojega napredka. Bolj mi je dajala v preigravanje, kar sem že znala, kot da bi se učila novih stvari. Tako sem Hraševčevo prosila, naj me še vedno uči in ko ji nisem dala miru, me je vprašala, kaj vendar hočem. Pa sem rekla, da orgle! In potem me je privatno, brezplačno poučevala še dve leti, da me je pripravila na sprejemni izpit iz orgel na AG – kjer je bil pogoj izpit iz klavirja. Poleg tega pa me je privatno takrat učil tudi prof. Rančigaj. Izdajal je note za klavir in harmoniko in tam je bil njegov naslov. Obiskala sem ga na domu in prosila, da bi me učil. Pa je najprej okleval, da ne, sem se morala vrniti in ponoviti prošnjo. Nazadnje pa me je vprašal: "No, katero št. čevlja pa imate?" Pa sem rekla: "39." "No, to bi pa šlo," mi je odvrnil. Potem me je učil, dokler ni zbolel. Bil je prof. orgel na AG pred Bergantom.

10. Kako se vam je sprejemni izpit na AG vtisnil v spomin? Se npr. še spomnite, kdo je bil v komisiji in kako so vas "obravnavali"?

Name so najprej pozabili. (smeh) Drugi kandidati so že odigrali in komisija je že prišla ven, pa sem rekla: "Ja, kaj pa jaz?" - "A, pa res, no, pridite." Od komisije pa – Šivica se spomnim. Ko sem odigrala in sem še sedela za klavirjem, me je vprašal, kaj delam. In sem rekla, da prodajam avtomobile. Pa je bil njegov komentar: "Ja, kaj imajo pa skupnega orgle in avtomobili?" - "Pedala." - "Ste sprejeti."

11. In potem študij orgel pri Bergantu?

Ja, pri Bergantu, bila sem njegova prva študentka. Bergant je ogromno igral, ni bilo še plošč, posnetkov. Študij je trajal 4 leta.

12. In študij ste zaključili z diplomskim koncertom. Kje je bil, kako ste se nanj pripravili?

Prof. Bergant me je spodbudil k temu, da si sama poiščem še kakšne druge orgle, da grem še drugam igrat. Pred diplomskim koncertom sem tako prosila strica iz Celja, da me popelje od ene do druge cerkve. Kapucinske orgle so bile v preslabem stanju, v opatijski cerkvi pri sv. Danijelu je mojo željo zavrnil tamkajšnji organist, tako sem imela koncert pri sv. Jožefu nad Celjem. Diplomski koncert pa sem imela pri sv. Jakobu v Ljubljani, pred publiko in pred komisijo. Berganta ni bilo, ne na koncert v Celju ne v Ljubljani.

13. Kaj je sledilo potem?

Leta 1973 je bil razpisan podiplomski študij, ki je trajal dve leti. Izpit sem imela v Ljubljanski stolnici. Bila je zmešnjava z izpadom elektrike – takratna država je varčevala tako, da je določen del Ljubljane imel elektriko samo dopoldne, drugi popoldne itn. Tako nisem mogla vaditi in sem šla kar na morje, na oddih, datum izpitnega koncerta pa sem prestavila, kljub temu da sem imela koncertni program že naštudiran.

14. Študirali ste tudi v Gradcu – študij interpretacije. Kaj nam lahko poveste o tem?

Za tem stoji kar dolga zgodba. Škulj je izdal zvezek Tomčevih skladb (izbor)². Nastalo je nekaj koncertov. Na enem od njih, v Ljubljanski stolnici, naj bi mi registriral Janez Osredkar. Pa ga na dan koncerta na generalko ni bilo. Blizu pa je živela ena mojih učenek in sem jo šla iskat na dom. Odregistrirala je brez napak, še zdaj se temu čudim. Z Janezom potem nisva bila več v stiku, neljubi pripetljaj je ostal brez komentarja. Zatem pa se je nekoč pojavil v moji službi, z njim je bila še s. Cecilija Kobal. Ona je bila tudi na podiplomskem študiju orgel, a je na izpitu padla, ne vem, zakaj. Kot nuna pa je imela zveze v tujini in je

rekla, da bo šla v Gradec opravljat izpit ter tam dvignila spričevala. Pa se je nekako izkazalo, da bi res morala še malo izpopolniti svojo orgelsko igro in so jo poslali na 3-letni študij interpretacije k Brucknerju. Ko sta se oglasila pri meni, da sta mi povedala za študij v Gradcu, je Janez nazadnje pripomnil: "Pa ne pozabi, da sem ti jaz povedal za ta študij." (smeh) In takrat je bilo poravnano. Tako se mi je oddolžil.

15. Poučevali ste orgle tudi v Celovcu, na slovenski glasbeni šoli. Kako je prišlo do tega?

Poklicali so me v službo in me prosili, da bi učila orgle. Pobudo za to, da so iskali učitelja, je dal oče petih otrok, od katerih je za dva hotel, da bi se učila orgle. 5 let mi je še manjkalo do upokojitve, rekla sem, naj še malo počakajo, a so kar vztrajno prosili. Mogoče je bilo dobiti neplačan dopust, 30 dni, tako sem lahko hodila poučevati v zameno za honorarno plačilo – ki mi je za silo nadomestilo plačo. Z vidika vožnje pa je bilo kar naporno, vlak do Jesenic, do Celovca, naprej avtobus, veliko čakanja, takrat sem veliko pre-štrikala in pre-kvačkala.

16. Kako ste prišli v stik z OŠL, na čigavo povabilo ali prošnjo ste začeli poučevati?

Da bi učila orgle, me je najprej nagovarjal Cuderman, vendar še v času, ko sem imela že dovolj drugega dela in ne bi mogla še tega. Meni je bil pouk pomemben, šlo mi je za reševanje problemov, ne samo za dajanje nalog. Me je potem povabil Škulj ali mogoče Trošt ali je bil kdo drug? Pravzaprav ne vem več. Prišla pa sem v stik z OŠL še v času februarских tečajev za organiste.

17. Kaj vam je OŠL pomenila? Od kje zagon, motivacija za pedagoško delo?

Poučevala sem z veseljem. Želela sem predajati znanje naprej. Objavljala sem v Cerkvenem glasbeniku, vodila zbor v Vodicah, glasba je bila v meni. Spomnim se svojih sodelavcev: s. Boža, Janez Osredkar, Tomaž Nagode, Trošt, Škulj, s. Cecilija. Redni pouk, vsak teden, se je začel, ko so uvedli proste sobote.

18. Ste imeli kakšnega učenca/učenko, ki se je še s posebno velikim veseljem spominjate?

Oh ja, se spominjajo oni mene. (smeh) Mi pišejo, pridejo na obisk. Veliko hvaležnosti je z njihove strani. Polona se je npr. veliko obračala name.

19. Vaši spomini na OŠL?

Trošt je rekel: »Mi smo napolnili slovenske kore.« To je tisto spoznanje, ki je že njemu prišlo iz srca. Cenim napor učencev, ki so se vozili od daleč, tudi po 4 ure v eno smer, z "nemogočimi" kombinacijami in so morali zato vstajati zgodaj zjutraj, ob 4h, da so prišli pravočasno k pouku. Požrtvovalno smo vztrajali profesorji, pa tudi učenci.

20. Kako je prišlo do nastanka vaših učbenikov – Šola za orgle?

Imela sem učenko, ki je že v času, ko se je še učila pri meni, predajala znanje naprej in se je zato večkrat obračala name z vprašanji, katero skladbo naj izbere, da bi primerno stopnjevala zahtevnost repertoarja. Tako sem počasi razporejala, npr. Bacha po težavnostnih stopnjah. Ko je bil objavljen razpis Zavoda za šolstvo – bilo je na soboto – sem imela tako že pripravljena prva dva zvezka. Prej je bilo dostopno le gradivo v tujih jezikih – tu mi je koristilo znanje francoščine in nemščine. 4. zvezka pa ni, saj profesor sam izbere program za zaključni izpit.

21. Najprej študij romanistike, nato študij orgel. Glasbenica ali prevajalka ali oboje?

Oboje, seveda. Za *Cerkveni glasbenik* sem kaj prevedla, pa spremne besede k zgoščenkam. Znanje tujih jezikov mi je prišlo prav tudi pri pripravi radijskih oddaj. Sem pesniška duša, čutim z umetnostjo. Tudi pri prevodu za zgoščenke so čutili, opazili razliko v prevodih. V službi sem prevajala avtomobilске stvari. Knjig pa nisem prevajala. To je delal Janko Moder. Kupil je najprej različne tuje prevode, potem pa primerjal in študiral, izbiral besede in počasi izoblikoval slovenski prevod. Potreben je čas, nagnjenje k temu in bogat besedni zaklad.

22. Ste že doma prebirali tudi tuje knjige?

Doma nisem imela tujih knjig.

23. Še vedno radi berete – tudi v tujih jezikih?

(Pokaže na stvari pred seboj, na mizi.) Tu imam eno slovensko knjigo, to je španščina – pridejo kmalu sorodniki iz Argentine, to je nemščina – nečakinja me je prosila, naj ji prevedem nekaj za kvačkanje. Pred kratkim sem opazila, da pravzaprav niti ne opazim, ali berem v italijanščini ali francoščini. Ostane iz časov, ko si mlad. Pisati bi bilo težje, zahteva več razmišljanja in odločanja – kako boš kaj napisal. Ko pa vidiš besedo, veš, kaj pomeni. Ni toliko za razmišljati.

24. Kateri so vaši najljubši pisatelji, književniki, prevajalci, kaj najraje berete?

Odkar sem v domu, najdem vse vrste knjig. Berem tisto, kar bi nekoč rada, pa ni bilo časa. Zdaj ga je več. Tekom študija sem prebrala, kar je bilo pač treba. Zdaj berem bolj za dušo, po lastni izbiri, za prosti čas.

25. Na SGŠ ste obiskovali teoretski oddelek. Ste napisali kakšno avtorsko skladbo?

Ne. Mi je pa koristilo za poznavanje gregorijanskega korala – ko je prišel koncil, za razne harmonizacije. Zgodilo se mi je pa tudi, da sem na koncertu nekega ženskega zbora slišala skladbo, ki se mi je zdela znana. Bila je moja harmonizacija z Gregorčevim imenom. (smeh)

26. So skladatelji pisali tudi posebej za vas ali vas prosili za krstno izvedbo kakšne skladbe?

Tomc mi je posvetil skladbo s temo na tone a – (n) – g – e – (l) – c – a. Tona a in e sta polovinki, ker sta n in l v uglasbitvi izpuščena, ostali so četrтинke. Trošt je napisal mašo, ki smo jo izvajali v stolnici. Vedel je, da tega ne bo nihče drug izvajal. (smeh) Drugi si niso vzeli časa za naštudirat. On pa je hotel imeti stvari izvedene. Pisal si je kraj in datum izvedbe in izvajalca.

27. Kaj pa Fanfara za Tržič?

Napisana je bila za obletnico trških pravic. Sprva naj bi jo izvajal nekdo drug, ampak ne vem, zakaj že je odpovedal. Nazadnje sem jo izvajala jaz. To je Trošt – mogočna izvedba.

28. Najljubši skladatelji, glasbeniki?

Kar vadim v danem trenutku.

29. Kaj zapolnjuje vaše dneve odkar ste v pokoju?

V pokoju?! (smeh) Zame je to od leta 2013 naprej, odkar sem v domu DEOS. Potrebujem zabavno branje. Vsako nadstropje ima police za knjige. Spodaj je še večnamenski prostor. Hinko Košak, nekdanji režiser je zapustil svojo knjižnico temu domu. Ob petkih imamo mašo, ob nedeljah pa jo spremljam po radiu Ognjišče – še me zanima, kaj delajo po korih. Zjutraj, ko je še hladno, grem na sprehod. Pa telovadbo imamo ob 9h. Zdaj lahko že tudi hodim po stopnicah. Kdaj grem tudi domov, na Prušnikovo, pa tudi rojstni dan smo praznovali, celo dvakrat.

30. Spodbudna ali zaključna misel, sporočilo, ki bi ga želeli dati mladim generacijam? Vaš pogled na sedanje delovanje OŠL?

(Po premisleku, dobrovoljno) Ja, peljite zadevo naprej, kaj naj rečem! Prostih sobot smo bili veseli. Zdaj pa bi bili radi še prostih sobot prosti. Še malo, pa pridemo na četrtek. (nasmeh) Ognja in zavzetosti mogoče ni več takega. Ja, je bilo čutiti upad v zadnjih letih, lahko bi rekli, da je Trošt s svojo ognjevitostjo in zavzetostjo podpiral 4 vogale in "centralno ogreval." Nekako manjka tega žarečega duha – kolikor pač lahko opazim. Novi ravnatelj pa gotovo mora najti svoj, drugačen način. A takrat je bilo pač tako.

31. Pridete še kaj med nas, na kakšen koncert, nastop? V pripravi je tudi koncertni cikel ...

Konec avgusta bi se rada vrnila domov, v Šentvid. Ampak moram biti sposobna prehoditi pot od doma, od Prušnikove pa do prvega križišča, do postaje LPP. Potem bom počasi videla, kako naprej.

Hvala vam za čas, ki ste si ga vzeli za pogovor.

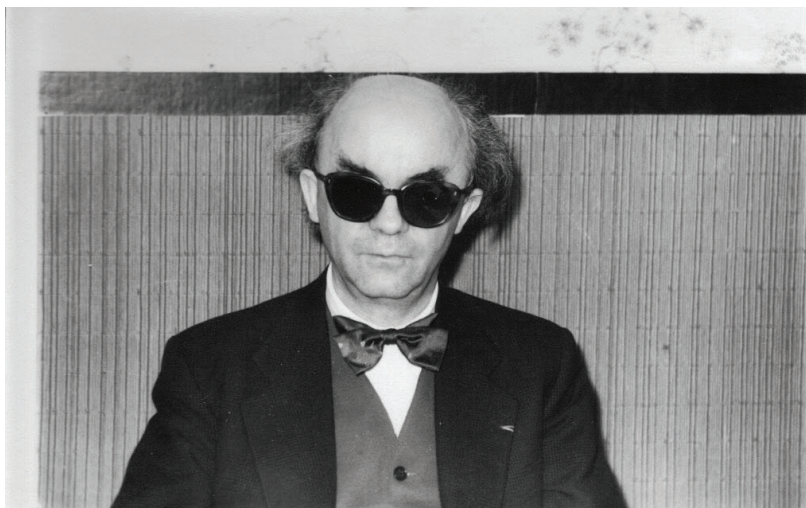
Pogovarjal se je
• URBAN DEBEVEC

Viri

Škulj, Edo. *Leksikon cerkvenih glasbenikov*, Ljubljana: Družina, 2005, str. 357
Matija Tomc, *Orgelske skladbe*, 1978, op. intervjuarja

JEAN LANGLAIS

(15. februar 1907–8. maj 1991)

Letos mineva 110 let od rojstva francoskega skladatelja Jeana Langlaisa. Ob tej priložnosti sem bila povabljen, da za revijo Orglarček napišem prispevek o njegovem življenju in delu ter s tem nekoliko prispevam k prepoznavnosti tega pomembnega organista in skladatelja orgelske glasbe.

Jean Langlais je bil francoski skladatelj moderne klasične glasbe, organist in improvizator. Njegova dela obsegajo večinoma maše in orgelsko glasbo, nekatera dela temeljijo na gregorijanskih temah (koralih), obogatenih s polifonimi harmonijami.

Jean Langlais se je rodil v Franciji, v mali vasici La Fontenelle blizu znamenite majhne otoške občine Mont Saint-Michel. Langlais je že kot trileten otrok oslepel zaradi glavkoma (očesna bolezen, ki prizadene glavni očesni živec). Zaradi tega je bil kot desetleten otrok poslan na Nacionalni inštitut za slepe otroke v Parizu, kjer je začel

s formalno glasbeno izobrazbo; učil se je igranja na klavir, violino ter študiral teorijo. Orgle je najprej študiral pri Andréju Marchalu, nato pa je študij nadaljeval na Pariškem glasbenem konservatoriju. Kot organist, improvizator in skladatelj je bil večkrat prejemnik nagrad. Študiral je tudi kompozicijo pri Marcelu Dupréju in Paulu Dukasu ter improvizacijo pri Charlesu Tournemiru.

Po diplomi je Langlais poučeval na Nacionalnem inštitutu za slepe otroke ter na Scholi Cantorum v Parizu (med letoma 1961 in 1976). Številni njegovi učenci so se uveljavili kot pomembni glasbeniki, organisti in skladatelji.

Langlais je slavo požel predvsem kot organist. Njegov stil igranja in skladanja se navezuje na tradicijo – kot glavni organist v Baziliki Svete Klotilde v Parizu (med letoma 1945 in 1988) je sledil svojima predhodnikoma, Césarju Francku in Charlesu Tournemiru. Kot mednarodno priznani koncertni organist je veliko nastopal širom po Evropi in ZDA ter snemal.

Umrli je v Parizu, v starosti 84 let. Z drugo ženo Marie-Louise Jaquet-Langlais sta imela tri otroke.

Langlais je bil plodovit skladatelj, njegov bogat opus obsega preko 300 orgelskih kompozicij. Prva od teh je *Preludij in Fuga za orgle* (1927) in zadnja prav tako orgelska skladba *Trio* (1990). Poleg tega, da je Langlais prepoznaven predvsem kot skladatelj orgelskih del in sakralne zborovske glasbe, je skomponiral tudi veliko število instrumentalnih, orkestralnih in komornih del ter nekaj sakralnih priredb.

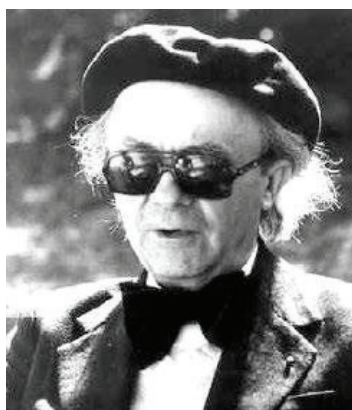

I. OSEBNOSTI // znana osebnost

Langlaiseva glasba je pisana v svobodnem tonalnem slogu, predstavlja francosko glasbo sredi dvajsetega stoletja z bogatimi in kompleksnimi harmonijami in prepletajočimi se tonovskimi načini. Njegova glasba je bolj tonalna kot glasba njegovega sodobnika, prijatelja in rojaka Olivierja Messiaena. Kot organist in skladatelj je bolj sledil svojim dvema predhodnikoma v baziliki Svete Klotilde, Francku in Tournemiru. Njegova glasba izraža predvsem njegovo globoko vero.

Med njegova bolj znana dela spadajo štiristavčni maši, *Messe solennelle* in *Missa Salve Regina*, *Missa in simplicitate* za unisono glasove in orgle ter veliko orgelskih kompozicij, če izpostavimo samo nekatere:

- *Hymne d'actions de grâces* iz *Trois Paraphrases Grégoriennes*, op. 5
- *La nativité* in *Les rameaux* iz *Poèmes Evangeliques*, op. 2
- *Chant héroïque*, *Chant de paix* in *De profundis* iz *Neuf Pièces*, op. 40
- *Kyrie "Orbis factor"* iz *Livre œcuménique*, op. 157
- *Incantation pour un jour saint*, op. 64
- *Suite médiévale*, op. 56
- *Suite folklorique*, op. 77
- *Trois méditations sur la Sainte Trinité*, op. 129
- *Fête*, op. 51
- *Vingt-Quatre Pièces pour harmonium ou orgue en 2 volumes*, op. 6

• ANA TROŠT

Viri

https://en.wikipedia.org/wiki/Jean_Langlais

https://fr.wikipedia.org/wiki/Jean_Langlais

<http://annlabounsky.com/john-langlais/>

VIVAT ACADEMIA, VIVANT PROFESSORES

S. BOŽA ČOTAR

1. Kje in kdaj ste se rodili?

Rojena sem bila 29. novembra v Taboru, župnija Dornberk, leta Gospodovega 1946.

2. Kje ste prejeli glasbeno izobrazbo?

V glasbene vode sem zaplula (po želji predstojnic), ko sem vstopila 1964 v Kongregacijo šolskih sester de Notre Dame. Srednjo glasbeno šolo sem obiskovala v Ljubljani. Prav tako Akademijo za glasbo in diplomirala na oddelku za glasbeno pedagogiko, na I. stopnji (dvoletni študij). Nato sem nadaljevala študij orgel pri prof. Hubertu Bergantu, za tem pa sem se 3 leta orgle učila v Gradcu (Repertoarkurs, prof. Otto Bruckner).

3. Ste sestra de Notre Dame. Kaj vam pomeni ta poklic, kaj je vaše poslanstvo? Kaj vam pomeni družina?

Na podobici, ob prazniku večnih zaobljub, sem napisala: »Moje veselje se dviga k Tebi, Gospod!« Z veseljem in hvaležnostjo služim Gospodu, tudi z lepo oblikovano liturgijo, obogateno s petjem in igranjem, oziroma poustvarjanjem mašnih pesmi tekom cerkvenega leta.

4. Kaj radi počnete v prostem času?

Zaposluje me delo na vrtu in v kuhinji. Kdaj tudi pot v hribe in kolesarjenje, pa tudi dobra knjiga.

5. Katera je vaša najljubša skladba in kateri skladatelj vam je najbolj pri srcu?

Rada izberem Sattnerja, pa tudi Trošta. Zelo mi je pri srcu tudi Mozart: njegove maše, *Ave verum*.

6. Kje se še glasbeno udeležujete?

V župniji Ljubljana-Koseze: vodim župnijski mešani pevski zbor (z orglami nas spremlja Tereza Podlogar), vsak dan spremljam ljudsko petje (imamo tudi vaje, ob nedeljah, pred sv. mašo). Bogoslovce učim vokalno tehniko in to, kar bodo kot bodoči duhovniki potrebovali (npr. hvalospev).

7. Kaj vam pomeni poučevanje na Orglarski šoli?

Na orglarski šoli sem bila zelo rada, v želji, da vsi skupaj vzgojimo dobre organiste, ki bodo s srcem služili Cerkvi.

8. Kaj bi želeli svojim (in drugim) učencem sporočiti?

Vse je dar neskončne Ljubezni, zato delaj z veseljem v zavedanju, da vračaš Gospodu, kar ti je bilo podarjeno.

ZGODILO SE JE

NASTOP UČENCEV ORGLARSKE ŠOLE IZ RAZREDA PROF. POLONE GANTAR

Kapela Teološke fakultete v Ljubljani, 7. junija 2017

orgle: Orglarstvo Močnik, 13/II+P, 2002

V sredo, 7. junija 2017, se je ob 18. uri v Kapeli Teološke fakultete v Ljubljani odvil koncert učencev Orglarske šole iz razreda prof. Polone Gantar. Program je bil pester in glede na to, da je bil koncert hkrati tudi priprava na zaključne izpite – tudi dokaj zahteven. Koncert je otvorila Mateja Knap s slavnostnimi *Fanfarami* Williama Mathiasa, sledile pa so skladbe *Capriccio del Soggetto scritto sopra l'Aria di Ruggiero* Girolama Frescobaldija, *Sonata v c-molu* (Preludij in Adagio) Josepha Rheinbergerja, *Victimae pascali laudes* in *Toccata v F-duru* Dietricha Buxtehudeja, *La banquet celeste* Olivierja Messiaena, *Žalna koračnica* Lojzeta Mava, *Intrada i koral Pjevaj hvalo*, *Magdaleno* Mata Laščana, *Papeška himna* Franza Liszta, *Preludij in fuga v e-molu* Johanna Pachelbela, *Fanfare* Primoža Ramovša, *Fuga v Es-duru* J. S. Bacha in kot zadnja – slavnostna *Grand Choeur Triomphal* Alexandra Guilmanta. Na koncertu smo nastopili učenci Manca Rudolf, Aleksandra Gartnar, Tine Likovič, Jan Grobelnik, Franci Smrekar, Ana Trošt in Mateja Knap.

S koncertom smo bili tako učenci, poslušalci kot tudi profesorica Polona Gantar zadovoljni – no, saj je bil vendarle zadnji nastop pred izpiti.

• MANCA RUDOLF

ZAKLJUČNI KONCERT UČENCEV ORGLARSKE ŠOLE V LJUBLJANI NA TRSTENIKU

Cerkev sv. Martina na Trsteniku, 30. junij 2017,

orgle: Orglarstvo Kolar, 22/II+P, 2015

Kot se spodobi, smo ob zaključku šolskega leta učenci OŠ v Ljubljani pripravili kratek program in na njem predstavili skladbe, s katerimi smo se ukvarjali v preteklem šolskem letu. Koncert se je za razliko od tistih med šolskim letom odvijal na drugi lokaciji; v veliko veselje nam je bilo zaigrati na nove orgle v trsteniški farni cerkvi. Med poslušalci so bili zbrani ljubitelji glasbe tako iz okolice kot z oddaljenih krajev – predvsem so bili to sorodniki in prijatelji nastopajočih. Ker se glasba najpogosteje dogaja na stičišču med tremi akterji – skladatelj, poustvarjalec, poslušalec – se kot izvajalci (poustvarjalci) dobro zavedamo, da je nadvse pomembno tudi mnenje poslušalca, ki ni nujno glasbeni izvedenec, vendar v glasbi neizmerno uživa. Zato na tem mestu objavljamo pokoncertne združene misli ene od poslušalk zaključnega koncerta.

Na sporedu:

J. S. Bach: *Mali preludij in fuga v G-duru*, J. Pachelbel: *Magnificat peregrini toni*; P. Eben: *Moto ostinato iz Nedeljske glasbe*; O. Messiaen: *Le banquete céleste*; S. Premrl: *Fuga (Pridi molit)*; P. Ramovš: *Fanfare*; G. Frescobaldi: *Capriccio del Soggetto scritto sopra l'Aria di Ruggiero*; D. Buxtehude: *Toccata v F-duru*

V petek, 30. 6., sem bila povabljen na zaključni koncert učencev Orglarske šole v Ljubljani. Sem sorodnica enega od nastopajočih učencev in hkrati nisem ravno velika poznavalka orgelske glasbe. Vabilu sem se odzvala, ker rada poslušam svojo sestro in mi je zvok orgel pomirjujoč, domač in fascinanten hkrati.

Orgle poznam že iz otroških let kot spremljevalni inštrument cerkvenega zbora. Kot cerkveno pevko so me navdušile skladbe, kjer je orgelska spremljava nekaj posebnega in dopolnjuje zborovsko petje. Velikokrat sem po maši doma sedla za klavir in zaigrala spremljavo npr. *Radujte vsi krogi se zemlje*, *Pastirci kam hitite* ipd.

Običajno so orgle v vsej svoji mogočnosti zazvenle šele ob koncu maše. Takrat sem obsedela in prisluhnila.

II. ČASOVNICA // Zgodilo se je

Odkar se orgle uči igrati moja sestra, sem vstopila v svet skladb, kjer so orgle glavni inštrument. Sedaj se tudi večkrat znajdem na kakšnem orgelskem koncertu. Poslušanje teh skladb name deluje pomirjujoče, skoraj meditativno. Ker nisem poznavalka te glasbe, je ne poslušam analitično, ampak se glasbi poskušam prepustiti in jo začutiti. Tako je bilo tudi na tem koncertu. Skladbe so bile raznolike, ene bolj umirjene, druge živahne. Za poslušalca kot sem jaz, so bile zaigrane »brez napake«. Na sredini koncerta mi je padla slušna pozornost, kar je bilo videti po tem, da so mi misli ušle drugam. Zelo mi je všeč, če lahko o določeni skladbi preberem kaj več na koncertnem listu ali če napovedovalec pove kaj o njej.

Pogrešala sem tudi kakšen bolj znan napev, ki bi zopet vzbudil mojo pozornost. Želim si, da bi vsi koncerti postali bolj zanimivi za poslušalca, da ne bi bili samo suhoparno igranje, ki je namenjeno izključno dobrim poznavalcem glasbe. Tako bi mogoče privabili več poslušalcev in s tem orglam dali možnost, da se pokažejo v vsej svoji lepoti in mogočnosti, ki jo imajo.

• ALENKA HUDOBIVNIK

IZ SENC V VELIKONOČNO SVETLOBO

Cerkev Marijinega oznanjenja na Tromostovju v Ljubljani, 10. marec 2017,

orgle: original Goršič, obnovila Orgelska delavnica Maribor, 58/III+P, 1999

Olivier Messiaen - veliki francoski skladatelj ter Janez Matičič - slovenski skladatelj, ki je prvič v svoj opus uvrstil tudi orgelsko delo; njuno delo pa interpretirano izpod prstov Polone Gantar - novinarki pri Radiu ARS ter profesorice orgel na Orglarski šoli v Ljubljani.

Sam sem imel priložnost biti poslušalec koncerta z naslovom *Iz senc v velikonočno svetlobo*, ki se je odvijal v okviru posebnega dne, Cvetna nedelja 2017 Evropske zveze radijskih postaj. Sam dogodek je potekal 14. marca v frančiškanski cerkvi Marijinega oznanjenja pri Tromostovju v Ljubljani.

Kot da slutiti že sam naslov, je Polona Gantar s svojo virtuoznostjo prikazala poslušalcu pravo glasbeno igro senc ter svetlobe. Čeprav mogoče povprečnemu poslušalcu takšna glasbena dela niso najbolj

blizu, jim moramo vseeno priznati njihov globlji pomen ter cilj, da bi v poslušalcih vzbudila razmišljanje o njihovi vsebini. Tako nam je organistka na koncertu pričarala pravi glasbeni prikaz moči Velike noči ter njenega pomena za nas, kristjane.

Gantarjeva je koncert pričela z Matičičevo *Glorio*, op. 70. Kot že rečeno, je bilo delo izvajano prvič ter tudi napisano prav za to priložnost. Skladatelju je vsekakor treba čestitati za njegovo prvo orgelsko delo, katerega temo pa bi na trenutke vendarle lahko bolje razvil, s tem pa prikazal še večji pomen slavljenja, ki ga ima *Gloria*.

Koncert se je nadaljeval z deli Messiaena. Slišali smo dela *Jésus accepte la souffrance* (Jezus sprejmi moje trpljenje iz cikla *La Nativité*), *Institution de l'Eucharistie* (Ustanovitev evharistije iz cikla *Livre du Saint Sacrement*), *Les ténèbres* (Tema, prav tako iz cikla *Livre du Saint Sacrement*), *Combat de la Mort et de la Vie* (Boj med življenjem in smrtjo iz cikla *Le Corps glorieux*) ter *Offrande et alleluia final* (Darovanje in aleluja ponovno iz cikla *Livre du Saint Sacrement*).

Prav vsako delo je lahko že s svojim naslovom predstavilo skladateljev pogled na skrivnost velike noči, igro moči med sencami ter svetlobo ter kako je Jezus s svojim vstajenjem svetlobi zagotovil prevlado.

Čeprav sam nisem velik Messiaenov privrženec, vseeno priznavam veličino njegove glasbe. S svojim načinom podajanja (orgelske) glasbe poslušalca nikakor ne pusti ravnodušnega, ravno nasprotno – tudi na poslušalcu, ki mu njegova glasba ni blizu, pusti svojevrsten pečat, pa čeprav je ta lahko odklonilen.

Ves program je povezoval Renato Horvat, ki je z interpretacijo veznega besedila in poezije Srečka Kosovela in Vladimirja Truhlarja smiselno zaokrožil celotni koncert ter tako dokazal, da se v vsakem delu, naj bo to v glasbenem, literarnem, ali celo v dramskem, lahko najde nit, ki vsa dela medsebojno povezuje.

• JAN GROBELNIK

ORGELSKI VIRTUOZ FJODOR STROGANOV

Stolna cerkev sv. Nikolaja v Ljubljani, 15. november 2016,
orgle: Milavec, 52/III+P, 1912

Cerkev sv. Frančiška Asiškega v Ljubljani, 16. november 2016
orgle: Orglarstvo Močnik, 47/III+P, 2007

V torek zvečer je v ljubljanski stolnici, dan pozneje pa še v Plečnikovi cerkvi v Šiški koncertiral ruski organist Fjodor Stroganov. Rojeni Moskovčan je študiral na tamkajšnjem slovitem glasbenem konservatoriju; najprej je diplomiral iz glasbene teorije, potem pa še iz kompozicije in orgel. V letih 1992 in 1993 se je iz orgelske igre in kompozicije izpopolnjeval tudi na pariškem Državnem konservatoriju za glasbo in ples – iz orgel pri organistu pariške katedrale Notre Dame Olivierju Latryju. Ob obsežni koncertni dejavnosti vse od študijskih let naprej sklada in večkrat nastopa tudi v vlogi čembalista in pianista.

Da je vsestranski in izredno nadarjen glasbenik, je dokazal tudi na dveh orgelskih koncertih v Ljubljani. V stolnici sv. Nikolaja se je predstavil z deli iz različnih slogovnih obdobj, pa tudi s svojimi improvizacijami.

»V veliko zadovoljstvo mi je, kadar lahko improviziram. To je zame res dober občutek,« je povedal pred koncertom. Uporabil je oboje, stranske – baročne orgle, sicer potrebne obnove, presedel pa se je tudi za glavne, ki stojijo zadaj. Kljub pnevmatiki, zaradi katere se je treba spoprijeti s precej drugačnim načinom igranja, je v svoj program vključil tudi Bachovo polifono glasbo – te na teh orglah ni lahko izvajati.

Bacha pa smo poslušali tudi naslednji dan, in to v Plečnikovi cerkvi v Šiški. »Poslušalci imajo Bacha zelo radi, jaz pa tudi ...« je izjavil. Ob vprašanju, kako si ga predstavlja na orglah, zasnovanih po francoskih vzorih, je povedal, da se mu glasbilo po zvoku le ne zdi tako zelo francosko, da ne bi bilo primerno za Bacha. Pripravil pa je seveda tudi glasbo francoskih avtorjev – v začetku je zazvenela *Suita de 2ème ton Louisa - Nicolasa Cleraumbaulta* s stavki: *Plein jeu, Basse de Cromorne, Flutes, Rcit de nazard* in *Caprice*. Živa igra, dobro premišljeni tempi in izvrstna registracija so zaznamovali interpretacijo skladbe tega starega mojstra.

Sledila je skladba Olivierja Messiaena *Nebeška gostija*, ki je bila izvedena prepričljivo, želeli pa bi si nekoliko več pedalnega sola. Postavitve orgel oz. razporeditev piščali v Plečnikovi cerkvi je namreč zaradi omejenosti prostora na koru nekoliko posebnost: organist, ko sedi za igralnikom, ne sliši prave glasnosti nekaterih registrov. Zvočna slika v cerkvi je zato precej drugačna, gostujoči organist pa tega verjetno ni imel časa preveriti. Tako je zvok manualnih registrov pri tej skladbi skoraj prekril zvok pedalnih; ta je prevladal le v višjih legah.

Mojstrstvo v registraciji, pa tudi tehnično preciznost in muzikalnost pa je Fjodor Stroganov toliko bolj pokazal v *Scherzu* Louisa Vierna.

Koncert je nadaljeval z meditativno Bachovo orgelsko predigro, BWV 659, z naslovom *Nun komm, der Heiden Heiland*, potem pa se je predstavil s svojo lastno skladbo, spet delno francosko obarvano *Tokato*. Vendar pa se je na nekaterih mestih v začetku zdelo, da v daljavi odzvanja tudi ruska ljudska pesem za ples. V prvem delu skladbe je sicer prevladal ritmični element; začetni forte je počasi prešel v diminuendo in spet v crescendo, ta pa v nekoliko skrivnostni, skoraj mistični piano, ki se je postopoma spet razširil v orgelski pleno; skratka – zanimivo in pestro oblikovano delo z nekaj presenetljivimi glasbenimi idejami, ki so nas vseskozi ohranjale v radovednosti in napetosti.

Lahkoten plesni značaj smo začutili tudi v *Koračnici* francoskega romantičnega orgelskega ustvarjalca Louisa Jamesa Alfreda Lefébura - Welyja. Ta nas je s svojo radoživostjo in lahkotnostjo že skoraj popeljala v veseli december. K temu je seveda pripomogla tudi izvrstna igra ruskega interpreta. Izvedbo te pri nas redko slišane skladbe so označevali občutek za muzikalnost, lahkotnost in nekakšna neobremenjenost.

Koncert je zaokrožila Bachova *Passacaglia v c-molu*, ki je na orglah Plečnikove cerkve sv. Frančiška v Šiški zvenela presenetljivo baročno, Fjodor Stroganov pa se je, enako kot v že prej slišanih skladbah, izkazal za vrhunskega interpreta. Imeli smo občutek, da bi ga lahko še in še poslušali. Škoda, da nam ni podaril še kakšnega dodatka.

II. ČASOVNICA // Zgodilo se je

CONSORTIUM MUSICUM: SAKRALNI ABONMA: V ADVENTNEM ČASU J. S. BACH Cerkev sv. Trojice v Ljubljani, 14. december 2016

Adventni čas nas vabi k premišljevanju o dogodkih, s katerimi se pravzaprav zares začne odrešenje človeštva. »Sveti izreki,« kot pravi sv. Avguštin, »naša srca s takim petjem [če se prepevajo s prijetnim umetniško šolanim glasom] globlje prešinjajo in silneje razvnemajo v plamen pobožnosti [...]«. S petjem »svetih izrekov« so nam 14. decembra 2016 skrivnosti adventa razkrivali tudi člani zbora Consortium musicum v družbi solistov sopranistke Marte Močnik Pirc, mezzo-sopranistke Elene Dobravec, tenorista Martina Logarja, basista Matija Bizjana, priložnostnim orkestrom ter zborovodjem in dirigentom Gregorjem Klančičem na čelu. Na spored so času primerno uvrstili dve deli Johanna Sebastiana Bacha – kantato *Herz und Mund und Tat und Leben* (*Srce in usta in dejanja in življenje [naj oznanjajo Jezusa]*), BWV 147 ter *Magnificat*, BWV 243. Zahvaljujoč dobri akustiki cerkve sv. Trojice v Ljubljani (Uršulinska cerkev), so glasovi zbora in solistov mehko in plavalno prešli prek prostora in se z zvoki orkestra zlivali v nadvse prijetno poustvarjanje mojstrsko napisane glasbe. Pri sami izvedbi smo nekoliko pogrešali gibkost glasov zborovskih pevcov, ki jih terja tovrstna glasba ter razumljivost besedila solistk, a takšne malenkosti poslušalcev niso odvrnile od tega, da si ne bi na poti domov z ogretimi in »globoko prešinjenimi, v plamen pobožnosti silneje razsvetljenimi« srci pobrundavali vsem dobro poznani *Wohl mir dass ich Jesum habe* ali pa *Quia fecit mihi magna*, ki sta temu večeru pristavile piko na i.

• ALEKSANDRA GARTNAR

CONSORTIUM MUSICUM: SLOVENSKI VOJNI REQUIEM

Zbor Consortium musicum je prvič izvedel *Slovenski vojni requiem*, delo slovenskega skladatelja Andreja Missona, leta 2015 na koncertu z naslovom *Rože sočutja*. Koncert se je odvil v Slovenski filharmoniji ob spremljavi Simfoničnega orkestra RTV Slovenije pod vodstvom dirigenta Gregorja Klančiča. Od takrat ga je zbor izvajal (v spremljavi klavirja in violine) še v Škofji Loki, v Kopru, v Skarjuči, dva stavka iz *Slovenskega vojnega requiema* pa tudi na reviji pevskih zborov, Ljubljanski zbori, v Zavodu sv. Stanislava. Nazadnje pa je zbor gostoval na Rakeku.

V nedeljo, 4. junija, se je ob 19.30 na Rakeku v župnijski cerkvi Srca Jezusovega odvil koncert *Slovenski vojni requiem*. Izvajal ga je pevski zbor Consortium musicum pod vodstvom dirigenta Gregorja Klančiča, s solisti Renato Vereš Klančič (sopran), Lucasom Somozom Ostercem (bariton) in v spremljavi Tatjane Kaučič na klavirju in Klavdije Jarc Bezljaj na violini. V akustični cerkvi na Rakeku je koncert lepo zazvenel, prav tako dolg aplavz po koncertu.

Za konec pa še nekaj besed o Missonovem *Slovenskem vojnem requiemu*.

Requiem je sestavljen iz sedmih stavkov. Pet stavkov, naslovljenih po cveticah (*Marjetica, Ciklame, Lilija, Šmarnice, Trobentice, Mak in Vrtnice*) je uokvirjenih z dvema deloma (ki običajno sestavljata requiem) z latinskim besedilom, prvi *Lux aeterna* in zadnji *Pie Jesu*. Več o delu pa je zapisal skladatelj sam:

»Spomin na zadnjo veliko vojno, ki so jo doživeli naši predniki in starši, je zaradi nenavadne, boleče in težke dediščine, še vedno zelo živ. To je bil zelo strašen, nedoumljiv čas, ki je mnogo ljudem prinesel neizmerno trpljenje in žalost. Naši pesniki, ki so med vojno umrli na različne načine in na različnih straneh, so se me zelo dotaknili s svojimi verzmi o cvetju, rožah in pomladi. V pesmih, ki so jih zapeli France Balantič (1921–1943), Anica Černejeva (1900–1944), Lojze Grozde (1923–1943), Karel Širok (1889–1942) in Karel Destovnik Kajuh (1922–1944), je veliko ljubezni in lepote. To resnično dediščino miru in ljubezni, ki so nam jo zapustili, sem izbral za *slovenski vojni requiem*. Z njim vsem umrlim iskreno želim svetlobo večne luči, živim pa globine in širine stvarstva. Te pesmi sem uokviril v stare molitve za umrlimi, ki jih iz roda v rod prenaša krščanstvo. V njih so teme večne luči, večnega miru, usmiljenja, odpuščenja ... V izbranih molitvah pa se kot rdeča nit vije napev slovenske ljudske *Gozdič je že zelen*. Delo končujem z odlomkom iz *Razodetja sv. Janeza*, njegove znamenite apokalipse, besedila z naslovom *Slavje v nebesih: Et requiem non habebant, brez prenehanja so štiri bitja govorila noč in dan, od vselej, za večno: Svet ...* Gozdič je že zelen, travnik je razcveten, ptički pod nebom veselo pojo.«

• MANCA RUDOLF

CONSORTIUM MUSICUM: SLOVESNA MESSA DI GLORIA NA SVETI GORI IN V SLOVENJ GRADCU

17. 6. 2017 in 23. 6. 2017 sta se odvila dva slavnostna koncerta, ki sta zaznamovala dva pomembna dogodka na področju vere in kulture. Na koncertu sta odmevala dva znamenita in odlična klasična skladatelja – Richard Strauss in Giacomo Puccini. Za instrumentalno glasbo je poskrbel mladinski simfonični orkester NOVA filharmonija pod vodstvom Simona Perčiča; za vokalno glasbo pa sta se izjemno potrudila zbor Consortium musicum in župnijski pevski zbor Ljubljana-Trnovo.

Prvi koncert, 17. 6. 2017, se je odvijal na Sveti Gori v baziliki Kraljice Svetogorske. Slavnostni koncert je bil začetek praznovanja ob 300-letnici kronanja Milostne podobe. Koncert se je začel ob 17.30 s Straussovim *Slavnostnim Preludijem*, op. 61 – in to z glasnim uvodnim delom italijanskih orgel družbe Mascioni, na katere je igral Gregor Klančič in ob sebi imel tri pomočnike (dva sta pomagala registrirati, tretja pa je pomagala pri usklajevanju z orkestrom). Slavnostnemu preludiju je sledila slovesna *Messa di gloria* Giocomma Puccinija, kjer sta se pridružila še oba zbora.

fotografija: Jakob Gustinčič

Drugi koncert, 23. 6. 2017, se je odvijal v Slovenj Gradcu na graščini Rotenturn. Koncert se je začel ob 20.00 in je bil namenjen praznovanju pomembnega slovenskega praznika, ki nastopil dva dni kasneje, to je dan državnosti (25. junij). Spored koncerta je bil enak. Razlika pa je bila ta, da je Gregor Klančič igral na prenosne električne orgle in da je vse skupaj zvenelo drugače, saj je bil koncert na odprtem prostoru.

Upamo, da bo tudi v prihodnje še veliko takih dogodkov, ko se vsi skupaj zberemo ob pomembnih cerkvenih, državnih in kulturnih praznikih in preživimo lep večer ob poslušanju ali izvajanju kvalitetne glasbe.

• TINE LIKOVIČ

RAZREDNI NASTOP UČENCEV PROF. GREGORJA KLANČIČA Kapela teološke fakultete, 11. januar 2017

Program:

J. Latzersberger: *Sveta noč – variacije*
anonimus: *Fuga de tempore Natalis*
J. S. Bach: *In dulci jubilo, nun singet*
J. Wohlmuth: *Pastorale*
M. Tomc: *Eno je Dete rojeno*
F. Cigan: *Tiha zemlja* (ljudska iz Medgorij)
J. Novak: *Marija, Mati ljubljena*
J. Pachelbel: *Magnificat peregrini toni*
S. Premrl: *Pastorala v A-duru*
J. S. Bach: *Preludij in fuga v C-duru BWV 553*
J. S. Bach: *Preludij in fuga v d-molu BWV 554*
J. S. Bach: *Preludij in fuga v G-duru BWV 541*
A. Guilmant: *Finale iz sonate št. 1 v d-molu*

Nastopajoči:

Urban Debevec, Nina Hočevan, Ana Knap, Lilija
Džendžeri, Blaž Peterka, Gašper Urh, David Kolšek,
Anja Žižek, Medard Švigelj.

ORGELSKI KONCERT OB ZAKLJUČKU II. LETNIKA PODIPLOMSKEGA ŠTUDIJA IZ RAZREDA PROF. POLONE GANTAR, ORGANISTKA ANA TROŠT Kapela teološke fakultete, 27. junij 2017

Program:

F. A. Guilmant: *Grand Chœur Triomphal op. 47 št. 2*

J. P. Sweelinck: *2. Fantasia*

O. Messiaen: *Transports de joie d'une âme devant la gloire du Christ qui est la sienne* (iz cikla Vnebohod)

J. S. Bach: *Preludij in fuga v Es-duru BWV 552*

S. Premrl: *Aleluja*

VOCES ORGANORUM

NAPOVED KONCERTNEGA CIKLA ORGLARSKE ŠOLE V LJUBLJANI

Voces organorum – Glasovi orgel. Se nam ob tem prebudijo občutja prelepih orgelskih barv ali neubranega in obnemoglega sopihanja tonov? Spretno, usklajene, občutene izvedbe v njeni globoki sporočilnosti ali zbegano krpanje nadležne tišine – zato da nekaj pač je?

Med peščico študentov na Orglarski šoli v Ljubljani je že nekaj časa tlela želja, da naše vadenje in nastopanje ne bi (več) dajalo vtisa, da je samo sebi namen. Da ne bi bilo vse to le del učnega procesa, temveč bi bilo bolj odprto in zanimivo tudi za širšo publiko. Da bi to širšo publiko pričeli seznanjati s tem, da obstaja še veliko več od tistega, kar v povprečju slišimo ali celo (raje kar) preslišimo npr. pri svetih mašah. Ostajali smo namreč pri povprečno dveh "internih" nastopih na orgelski razred letno – deljenih, glede na to, kateri profesor ali profesorica orgel nas poučuje ter s številčno skromno publiko naših najbližjih in nas samih.

Kot pravi že eden znamenitih latinskih pregovorov: *"Non scholae sed vitae discimus."* Ne učimo se za šolo, ampak za življenje! Tudi pouk na Orglarski šoli ni namenjen temu, da bi opravičeval obstoj šole, ampak temu, da se izoblikujemo kot osebnosti, kot glasbeniki, umetniki, sposobni s svojimi talenti, pridobljenim znanjem in zamislimi obogatiti življenje Cerkve. Gojiti in odkrivati zavest o prepletu vere in kulture, ki nas kot sakralna umetnost bliža Bogu.

Del te sakralne umetnosti je tudi orgelska literatura. Orgelska igra ne zajema samo spremljanja ljudskega in zborovskega petja, ampak se veliko lepote skriva tudi v inštrumentalni glasbi, ki jo je prav tako mogoče izbrati primerno glede na tematiko in karakter skladb, glede na čas cerkvenega leta, obeležitev pomembnih obletnic, slovesnosti idr.

Naš "pregled" orgelske glasbe bo črpal tako izpod peresa domačih kot tujih skladateljev, vseh, ki nas morejo s svojo glasbeno govorico bližati Božjemu pogledu na svet, na brezčasno in brezmejno lepoto, ki jo je vredno odkrivati.

Koncerti bodo predvidoma izvedeni v Ljubljani na različnih lokacijah ob spodaj navedenih datumih, tj. ob torkih zvečer. Več informacij na <http://orglarska.lj.rkc.si/> najkasneje nekaj dni pred posameznim koncertom.

Prisrčno vabljeni!

1. FANFARE – 21. NOVEMBER
2. PASTORALE – 16. JANUAR
3. MESSIAEN – 20. MAREC
4. VICTIMAE PASCHALI – 15. MAJ

• URBAN DEBEVEC

IZ KONCERTNEGA ŽIVLJENJA V PRIHAJAJOČIH MESECIH

SOD - POLETNI ORGELSKI CIKLUS PERNICA

Župnijska cerkev sv. Marjete,

2. september 2017 ob 20.00

Jernej Mazej, orgle

ORGELSKI KONCERT V GRAŠKI KATEDRALI

Graška stolnica, 3. september 2017 ob 20.00

Erzsébet Windhager-Geréd, Wien

-

Z. Kodaly, F. Liszt, P. Richter

ORGELSKI KONCERT V GRAŠKI KATEDRALI

Graška stolnica, 10. september 2017 ob 20.00

Christian Iwan, Gradec

-

J. S. Bach, D. Buxtehude, O. Messiaen

SOD - POLETNI ORGELSKI CIKLUS

Šmartno ob Paki, župnijska cerkev sv. Martina,

16. september 2017 ob 20.00

Luka Gojkošek, orgle

MLADI MLADIM #1

KCD, 18. september 2017 ob 19.30

Andrej Kos, harmonika

-

Cello Attacca!

Zala Vidic, violončelo

Petra Hafner, violončelo

Andi Pogačnik, violončelo

Nejc Rupnik, violončelo

Gal Golob, violončelo

Barbara Nagode, violončelo

Alma Pleteršek, violončelo

Nuša Planinc, violončelo

Urban Megušar, violončelo

mentorica: prof. Karmen Pečar Koritnik

KONZERT VII - KUCHLING

Celovška stolnica, 22. september 2017 ob 20.00

VOKALNI ABONMA #1

SF/DMK, 24. september 2017 ob 19.30

Zbor Latvijskega radia

Sigvards Kļava, dirigent

-

S. Rahmaninov: *Vsenočno bdenje*, op. 37

Ē. Ešņvalds: *Zvezde*

P. A. Hillborg: *Mou:aa:yiy:oum*

G. Mahler, prir. G. Pessons: *Adagietto*, iz *Simfonije št. 5*

A. Pärt: *Nunc Dimittis*

P. Vasks: *Siničino sporočilo*

ORANŽNI ABONMA #1

CD/GD, 28. in 29. september 2017 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

Jader Bignamini, dirigent

Matej Grahek, flauta

-

G. Bizet: *Arležanka*, *suita št. 2*

A. Jolivet: *Koncert za flavto in godala*

I. Stravinski: *Scherzo fantastique*, op. 3

I. Stravinski: *Ognjeni ptič*, *baletna suita*

MODRI ABONMA #2

CD/GD, 5. in 6. oktober 2017 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

Julian Rachlin, dirigent, viola

Sarah McElravy, viola

-

W. A. Mozart: *Koncertantna simfonija v Es-duru, KV 364/320d*

D. Šostakovič, prir. Michail Zinman: *Sonata za violino in klavir*, op. 134

L. van Beethoven: *Simfonija št. 7 v A-duru*, op. 927

KROMATIKA #2

CD/GD, 12. oktober 2017 ob 19.30

Simfonični orkester RTV Slovenija

Ville Matvejeff, dirigent

II. ČASOVNICA // Zgodilo se bo

Klemen Leben, harmonika

-

V. Matvejeff: *Ad Astra*

K. Aho: *Koncert za harmoniko in orkester*

J. Sibelius: *Simfonija št. 5*

KONZERT VIII - KUCHLING

Evangeličanska cerkev v Beljaku,

13. oktober 2017 ob 19.00

SPOMIN NA ROJEVANJE VELENJSKE KRALJICE

*Koncert ob 20-letnici orgel v orgelski
dvorani Glasbene šole Velenje*

Velenje, orgelska dvorana Glasbene šole Velenje,

13. oktober 2017 ob 19.30

Marjeta Urbanič Rudolf

Tjaša Drovenik

Marko Motnik

Tomaž Sevšek Šramel

Neža Ulaga

Nina Frank

Andreja Golež Gruden

Barbara De Costa

Izidor Ostan

Jernej Mazej

SAKRALNI ABONMA #1

Cerkev Sv. Jakoba v Ljubljani,

18. oktober 2017 ob 19.30

Mešani zbor Župnije Šturje, Ajdovščina

Marinka Šuštar, zborovodkinja

-

Program:

J. Trošt, idr.

ORANŽNI ABONMA #2

CD/GD, 19. in 20. oktober 2017 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

Mario Brunello, violončelo in glasbeno vodstvo

-

F. Schubert: *Medigra št. 3 iz scenske glasbe za igro Rozamunda, D. 797*

F. Schubert, prir. Gaspar Cassadó: *Koncert za violončelo in orkester v a-molu, Arpeggione*

N. Rota: *Ballabili, iz filma Leopard*

N. Rota: *Koncert za violončelo in orkester št. 2*

ZLATI ABONMA #1

CD/GD, 21. oktober 2017 ob 20.00

Filharmonični orkester Borusan Istanbul (Borusan
İstanbul Filarmoni Orkestrası)

Sascha Goetzel, dirigent

Vladimir Repin, violina

Daniel Hope, violina

-

M-A. Turnage: *Shadow Walker, koncert za violini in orkester (2017)*

J. Adams: *Oddaljena trobenta*

C. Ives: *Vprašanje brez odgovora*

B. Bartók: *Čudežni mandarin, suita, op. 19, Sz 73*

F. Tüzün: *Anatolski ples s svečami*

VOKALNI ABONMA #2

SF/DMK, 22. oktober 2017 ob 19.30

Zbor Slovenske filharmonije

Komorni zbor Megaron

Damijan Močnik, dirigent

Tomaž Sevšek, orgle

-

D. Močnik: *Bog daj, Bog daj dobro večer*

U. Krek: *Võra bije*

D. Močnik: *Kosmi časa*

G. Ligeti: *Pápainé*

D. Močnik: *Libera me*

R. Hahn: *Rondo lapponico*

D. Močnik: *Riba*

D. Močnik: *Missa in organi benedictione*

W. Hawley: *Dva moteta: Mosella, Te Vigilians Oculis*

A. Schnittke: *O Gospod vseh živih stvari iz Koncerta za zbor*

SREBRNI ABONMA #1

CD/GD, 24. oktober 2017 ob 19.30

Grigorij Sokolov, klavir

-

L. van Beethoven: *Sonata št. 27 v e-molu, op. 90*

L. van Beethoven: *Sonata št. 32 v c-molu, op. 11*

F. J. Haydn: *Sonata (Divertimento) št. 32 v g-molu, op. 53 št. 4, Hob. XVI:44*

F. J. Haydn: *Sonata (Divertimento) št. 47 v h-molu, op. 14 št. 6, Hob. XVI:32*

F. J. Haydn: *Sonata št. 49 v cis-molu, op. 30 št. 2, Hob. XVI:36*

II. ČASOVNICA // Zgodilo se bo

MODRI ABONMA #3

CD/GD, 26. in 27. oktober 2017 ob 19.30

Zbor in Orkester Slovenske filharmonije
Mešani zbor Glasbene šole Vinka Vodopivca Ajdovščina
Risto Joost, dirigent
Mojca Bitenc, sopran
N. N., sopran
Franz Gürtelschmied, tenor

-
F. Mendelssohn Bartholdy: *Simfonija v B-duru, Hvalnica*, op. 52

ORANŽNI ABONMA #3

CD/GD, 9. in 10. november 2017 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije
Philipp von Steinaecker, dirigent
-
T. Adés: *Uvertura k operi Vihar*, op. 22a
C. Debussy: *Peleas in Melisanda*, operna suita
R. Strauss: *Kavalir z rožo*, operna suita, TrV 227d

SREBRNI ABONMA #2

SF/DMK, 15. november 2017 ob 19.30

Mate Bekavac, klarinet
William Hagen, violina
Mairéad Hickey, violina
Mathis Rochat, viola
Bruno Philippe, violončelo
-
C. Cannon: *Citizen 13660 – Vignettes*
D. Bruce: *Gumboots, za klarinet in godalni kvartet*
B. Hermann: *Souvenirs de Voyage, za klarinet in godalni kvartet*
A. Cardelús: *Con aire de tango*

SAKRALNI ABONMA #2

**Cerkev Sv. Jakoba v Ljubljani,
15. november 2017 ob 19.30**

APZ France Prešeren, Kranj
Komorni orkester
Fernando Mejias, dirigent

-
Program:
D. Forrest: *Requiem for the Living*

KROMATIKA #3

CD/GD, 16. november 2017 ob 19.30

Simfonični orkester RTV Slovenija

Daniel Raiskin, dirigent
Benjamin Schmid, violina

-
L. van Beethoven: *Prometej, uvertura*
L. van Beethoven: *Koncert za violino in orkester (kadence H. Vieuxtemps)*
D. Šostakovič: *Simfonija št. 5*

ZLATI ABONMA #2

CD/GD, 17. november 2017 ob 20.00

Španski nacionalni orkester (Orquesta Nacional de España)
David Afkham, dirigent
Juan Pérez Floristán, klavir
-
C. Debussy: *Podobe za orkester – Iberia, L. 122, št. 2*
M. De Falla: *Noči v španskih vrtovih*, simfonične impresije za klavir in orkester
M. Ravel: *Španska rapsodija*
I. Stravinski: *Ognjeni ptič*, baletna suita

VOKALNI ABONMA #3

SF/DMK, 19. november 2017 ob 19.30

Aco Aleksander Bišćević, tenor
Bor Zuljan, lutnja, teorba, chitarone, romantična lira, moderna kitara
-
J. Dowland: *Time stands still*
J. Dowland: *Say love if ever thou didst find*
J. Dowland: *Tell me, true love*
J. Dowland: *Rest awhile, you cruel cares*
J. Dowland: *Come again! Sweet love doth invite*
S. Le Camus: *Amor, cruel*
S. Le Camus: *Je veux me plaindre*
É. Moulinié: *Enfin la beauté que j'adore*
É. Moulinié: *Italijanske kancone*
F. Schubert: *Heidenroslein*, D 257
F. Schubert: *Rastlose Liebe*, D 138
F. Schubert: *Die Liebe hat gelogen*, D 751
F. Schubert: *Du bist die Ruh*, D 776
F. Schubert: *Geist der Liebe*, D 223
M. Peternel: *Priredbe slovenskih ljudskih ljubezenskih pesmi*

VOCES ORGANORUM #1

**Kapela Teološke fakultete v Ljubljani,
21. november 2017 ob 20.00**

Fanfare

II. ČASOVNICA // Zgodilo se bo

MLADI MLADIM #2

SF/DSO, 22. november 2017 ob 19.30

Gregor Ravnik, tenor

-

Nataša Trček, sopran

KONZERT IX – KUCHLING

**Feldkirchen (Trg na Koroškem), župnijska cerkev
24. november 2017 ob 19.00**

MODRI ABONMA #4

CD/GD, 23. in 24. november 2017 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

Vladimir Kulenović, dirigent

Mate Bekavac, klarinet

-

G. Gershwin: *Fantazija na teme iz opere Porgy in Bess*

P. Cannon: *Koncert za klarinet in orkester (krstna izvedba)*

A. Pape: *Amerikanec na Danskem*

G. Gershwin: *Amerikanec v Parizu*

KROMATIKA #4

CD/GD, 5. december 2017 ob 19.30

Simfonični orkester RTV Slovenija

Catherine Larsen - Maguire, dirigentka

Mak Grgić, kitara

-

M. Ravel: *Norčkova jutranja pesem iz suite Zrcala*

J. Rodrigo: *Aranjueški koncert*

S. Ramhaninov: *Simfonični plesi*

ORANŽNI ABONMA #4

CD/GD, 7. in 8. december 2017 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

Jamed Judd, dirigent

Brigitte Pinter, sopran

-

R. Wagner: *Uvertura k operi Tannhäuser*

R. Wagner: *Preludij k 1. dejanju opere Parsifal*

R. Wagner: *Preludij in Ljubezenska smrt iz opere Tristan in Izolda*

R. Wagner: *Preludij k 3. dejanju opere Lohengrin*

R. Wagner: *Siegfriedova vožnja po Renu, Siegfriedova smrt in pogrebna koračnica, Sklepni prizor iz opere Somrak bogov*

MLADI MLADIM #3

SF/DSO, 12. december 2017 ob 19.30

Godalni kvartet Accademia:

Mojca Fortin, violina

Beti Bratina, violina

Gea Pantner Volfand, viola

Zoran Bičanin, violončelo

KONZERT X – KUCHLING

Celovška stolnica, 14. december 2017 ob 20.00

VOKALNI ABONMA #4

SF/DMK, 17. december 2017 ob 19.30

Zbor Slovenske filharmonije

Godalni kvartet Slovenske filharmonije

Stojan Kuret, dirigent

-

M. Kogoj: *Stoji tam lipica (priredba ljudske)*

M. Kogoj: *Trpeča srca (priredba ljudske)*

M. Kogoj: *Vrabci in strašilo (O. Župančič)*

M. Kogoj: *Barčica (O. Župančič)*

M. Kogoj: *Seufzer (J. Vrchlicky)*

M. Kogoj: *Nageljni poljski (J. Murn)*

M. Kogoj: *Zvečer (J. Pucelj)*

A. Čopi: *Poljubil bi te ... (S. Kosovel), novo delo*

A. Makor: *V vetru se ziblje (S. Kosovel)*

M. Kastelic: *O, saj ni smrti (S. Kosovel)*

A. Černe: *Oblaki življenja (S. Kosovel)*

J. Rustja: *Cesta samotnih (S. Kosovel)*

P. Quaggiato: *Psalm (S. Kosovel)*

SAKRALNI ABONMA #3

Cerkev sv. Trojice v Ljubljani,

20. december 2017 ob 19.30

Zbor Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana

Ambrož Čopi, zborovodja

-

Program:

naknadno

MLADI MLADIM #4

KCD, 10. januar 2018 ob 19.30

Duo Novum:

Jan Gričar, saksofon

Nejc Grm, harmonika

VOCES ORGANORUM #2

Stolna cerkev sv. Nikolaja,

16. januar 2017 ob 20.00

Pastorale

Se nadaljuje za notno prilogo!

Ritenuito

23

Fl. *mf* *p* *f*

Ob. *mf* *p* *f*

Kl. B *mf*

F Rg. *mf* *f*

Tr. B *f*

Vln. I *mf* *p* *f*

Vln. II *mf* *p* *f*

Vla. *mf* *p* *f*

Vč. *p* *f*

Kb. *p* *f*

8

orkestracija Medard Švigelj

Andantino

1

Nekoliko bolj široko

[illegible]

II. ČASOVNICA // Zgodilo se bo

SREBRNI ABONMA #3

SF/DMK, 17. januar 2017 ob 19.30

Maximiliano Martín, klarinet

Žarko Perišić, fagot

Boštjan Lipovšek, rog

Alexander Janiczek, violina

Tanja Sonc, violina

Ribal Molaeb, viola

Timo Veikko Valve, violončelo

Iztok Hrastnik, kontrabas

-

J. Françaix: *Oktet za klarinet, rog, fagot, violini, violončelo in kontrabas*

F. Schubert: *Oktet v F-duru za klarinet, rog, fagot, violini, violončelo in kontrabas*, D 803

SAKRALNI ABONMA #4

**Cerkev sv. Trojice v Ljubljani,
17. januar 2018 ob 19.30**

Stolni pevski zbor sv. Nikolaja, Ljubljana

Fedor Stroganov, orgle

Gregor Klančič, zborovodja

-

J. Trošt, F. Stroganov

VOKALNI ABONMA #4

SF/DMK, 21. januar 2018 ob 19.30

Orkester in Zbor Slovenske filharmonije

Grete Pedersen, dirigentka

Franc Kosem, trobenta

Ditte Marie Braein, sopran

Mari Askvik, alt

Magnus Staveland, tenor

Festervoll Melien, bas

-

J. Haydn: *Maša v d-molu, Hob XXII/11*

G. Mahler: *Blumine*

G. Mahler, prir. Gottwald in Pedersen: *Poslovil sem se od sveta*

Norveške ljudske pesmi - izbor

MODRI ABONMA #5

CD/GD, 1. in 2. februar 2018 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

Ibrahim Yazici, dirigent

Fazil Say, klavir

-

W. A. Mozart: *Koncert za klavir in orkester št. 21 v C-duru, KV 467*

F. Say: *Koncert za klavir in orkester št. 3, Tišina Anatolije, op. 11*

W. A. Mozart: *Simfonija št. 41 v C-duru, Jupiter, KV 551*

SREBRNI ABONMA #4

SF/DMK, 8. februar 2017 ob 19.30

Bernarda Fink, mezzosopran

Marko Fink, basbariton

Anthony Spiri, klavir

-

Samospeli in dueti svetovnih in slovenskih avtorjev

ORANŽNI ABONMA #5

CD/GD, 15. in 16. februar 2018 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije

György Györfványi Ráth, dirigent

Itamar Golan, klavir

Danijel Detoni, klavir

Andrea Meláth mezzosopran

Ádám Horváth, bariton

-

B. Bartók: *Koncert za dva klavirja, tolkala in orkester*, Sz. 115, BB 121

B. Bartók: *Grad vojvode Sinjebradca, opera enodejanka*

VOKALNI ABONMA #4

SF/DMK, 18. februar 2017 ob 19.30

Zbor Slovenske filharmonije

instrumentalisti Orkestra Slovenske filharmonije

Martina Batič, dirigentka

Tatjana Kaučič, klavir

-

U. Krek: *izbor iz opusa zborovskih skladb*

Komitas: *Miserere*

Komitas: *Amen*

Komitas: *Sanctus*

K. Penderecki: *Davidovi psalmi*

A. Schnittke: *Glasovi narave*

E. Grieg: *Štirje psalmi, op. 74*

F. Schubert: *Psalm št. 23, D 706*

SAKRALNI ABONMA #5

**Cerkev sv. Trojice v Ljubljani,
17. januar 2018 ob 19.30**

Godalni kvartet Bêlebend

-

J. Haydn: *Sedem poslednjih besed Kristusa na križu*

KROMATIKA #5

CD/GD, 22. februar 2017 ob 19.30

Simfonični orkester RTV Slovenija

Pablo Gonzalez, dirigent

Yeol Eum Son, klavir

-

II. ČASOVNICA // Zgodilo se bo

F. Mendelssohn Bartholdy: *Hebridi, uvertura*
F. Mendelssohn Bartholdy: *Koncert za klavir in orkester št. 1*
G. Mahler: *Simfonija št. 1*

MODRI #6

CD/GD, 1. in 2. marec 2018 ob 19.30

Orkester Slovenske filharmonije
Marcelo Lehniger, dirigent
Andrew von Oeyen, klavir

-

L. Bernstein: *Divertimento za orkester*
L. Bernstein: *Zgodba z zahodne strani, simfonični plesi*
L. Bernstein: *Simfonija št. 2, Doba tesnobe, za orkester in klavir solo*

VOCES ORGANORUM #3

Župnijska cerkev sv. Frančiška Asiškega v Šiški, 20. marec ob 20.00

Messiaen (ob 110. obletnici skladateljevega rojstva)

SAKRALNI ABONMA #6

Cerkev sv. Trojice v Ljubljani, 21. marec 2018 ob 19.30

Deški zbor Schellenburg
Gregor Klančič, zborovodja

-

Program:

G. Fauré: *Messe basse*. idr.

SAKRALNI ABONMA #7

Cerkev sv. Trojice v Ljubljani, 18. april 2018 ob 19.30

Komorni sestav Akademije za glasbo v Ljubljani
Dalibor Miklavčič, umetniški vodja

-

Program:

naknadno

VOCES ORGANORUM #4

Župnijska cerkev sv. Frančiška Asiškega v Šiški, 15. maj ob 20.00

Victimae Paschali

SAKRALNI ABONMA #8

Cerkev sv. Trojice v Ljubljani, 16. maj 2018 ob 19.30

Vokalna skupina Mezzo, Novo mesto
Komorni orkester
Barbara Lotrič, dirigentka

-

Program:

A. Vivaldi: *Gloria*, idr.

Vabljeni tudi k spremljanju drugih dogodkov:

- Koncertna cikla Akademije za glasbo: https://www.ag.uni-lj.si/e_files/vsebina/AG_sezona_2017_web.pdf; za leto 2018 še ni programa
- Koncertni cikel GM oder v organizaciji Glasbene mladine Slovenije (<http://www.glasbenamladina.si/?p=3622>; program in bolj točni podatki o uri in datumu koncertov bodo objavljeni naknadno). Vstopnine za koncert ni.
- Koncertni cikel Mladi virtuozi v organizaciji Festivala Ljubljana (<http://www.ljubljanafestival.si/mladi-virtuozi/program-mladi-virtuozi/>; program je v izdelavi). Vstopnine za koncert ni.
- Na spletni strani www.arsors.org poleg številnih informacij v zvezi z orglami najdete tudi osvežene podatke o orgelskih koncertih
- Operne in baletne predstave SNG Opera in balet Ljubljana, kjer bodo letos na ljubljanski oder premierno postavili pet opernih predstav (V. Parma: *Ksenija*, C. Orff: *Carmina Burana*, W. A. Mozart: *Don Giovanni*, P. Glass: *Lepotica in zver*, G. Verdi: *Macbeth*) ter dve novi baletni predstavi Orfična himna in Balet 100, s katero obeležujejo stoletnico profesionalnega baletnega ansambla v Ljubljani
- Operne in baletne predstave ter druge dogodke SNG Maribor: <http://www.sng-mb.si/program-opera-balet-sng-mb/>
- Na spletu je vredno spremljati tudi napovedi koncertov za cikle, kot so Glasbe sveta (CD), Cankarjevi torki (CD), Kulturni dom Nova Gorica (kot je na primer Festival zborovskega petja TENSO - <http://www.kulturnidom-ng.si/glasba/tenso/festival-tenso-2017/> in drugi dogodki)

*zaradi del v cerkvi sv. Trojice v Ljubljani bosta prva dva koncerta Sakralnega abonmaja najverjetneje v Cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani; pred obiskom koncerta preverite informacijo na <http://ursulinke.rkc.si/nova-sezona-sakralnega-abonmaja-201617/>, kjer bo kmalu objavljen tudi program za novo sezono

ZGODILO
SE BO
LEGENDA

SF – Slovenska filharmonija
DMK – Dvorana Marjana Kozine
DSO – Dvorana Slavka Osterca
CD – Cankarjev dom
GD – Galusova dvorana

*Vstop na koncertni cikel GM oder in nekatere orgelske koncerte je brez vstopnine.

FRAN GERBIČ (1840–1917)

Ob 100. obletnici smrti glasbenika in skladatelja Frana Gerbiča je pri Celjski Mohorjevi družbi izšla skladateljeva monografija, ki jo je na pobudo ravnatelja Glasbene šole Frana Gerbiča Cerknica, Milivoja Matkovića, pripravil slovenski muzikolog, glasbenik in duhovnik, prof. dr. Edo Škulj. Obširna monografija je razdeljena na tri dele: prvi del, *Gerbič o Gerbiču*, kjer so zbrani vsi avtobiografski zapisi skladatelja, najobsežnejši drugi del, *Drugi o Gerbiču*, kjer je opisano življenje in delo velikega Cerkničana, kot so ga videli tisti, ki so študirali njegove skladbe, njegove izvedbe in njegove spise ter tretji del, *Gerbič po Gerbiču*, kjer so zbrani odmevi in dogajanje po skladateljevi smrti.

Monografija *Fran Gerbič (1840–1917)* ob 100-letnici smrti podaja kar se da celovito podobo skladatelja, njegovo življenjsko in ustvarjalno pot ter njegove dobre in šibke lastnosti. Če hočemo Frana Gerbiča pravilno soditi kot skladatelja, opernega pevcu, dirigenta in pedagoga, moramo upoštevati čas, v katerem je živel, in okolje, v katerem je preživel zgodnjo mladost. Zato je občudovanja vredno dejstvo, da je Gerbič že kot navaden podeželski učitelj dokazal visoko raven vsestranskega znanja in široko izobraženega glasbenika v času, ko si je bilo to izredno težko pridobiti.

Mag. Zoran Krstulović izjemno monografijo, delo dr. Eda Škulja, zaokroža s *Seznamom glasbenih del Frana Gerbiča in Literaturo o Franu Gerbiču*. Oba dela je pripravil na podlagi skladateljeve zapuščine, ki je shranjena v Narodni in univerzitetni knjižnici in v Zgodovinskem arhivu Ljubljana. Monografijo dopolnjuje tudi več kot šestdeset arhivskih in dokumentarnih fotografij: od portretov Frana Gerbiča do današnjih fotografij, ki nas popeljejo po krajih, kjer je skladatelj živel in deloval. Fran Gerbič je kot izjemen glasbeni talent že zgodaj začel komponirati, po končanem konservatoriju v Pragi pa se je posvetil uspešni karieri opernega tenorista in nastopal v Pragi, Ulmu in Lvovu, kjer je leta 1883 postal profesor na konservatoriju. Kljub mnogo slabšim gmotnim razmeram se je odločil za vrnitev v Ljubljano in posvetil vse svoje sile napredku slovenske glasbe na različnih področjih. Iz skromnih začetkov je razvil profesionalno slovensko opero in bil njen prvi dirigent. S svojimi skladbami je obogatil slovensko glasbeno literaturo, izdal revijo *Glasbena Zora* in postavil višja merila glasbenega ustvarjanja pri nas.

Glasbena šola Frana Gerbiča Cerknica in Občina Cerknica sta v počastitev stoletnice Gerbičeve smrti njemu posvetili leto 2017. Do danes se je v ta namen zvrstilo že kar nekaj dogodkov. Tu omenimo le najbolj odmevne:

- **Osrednja proslava ob slovenskem kulturnem prazniku**, 7. februarja 2017 v Kulturnem domu Cerknica;
- **Predstavitve monografije o Franu Gerbiču**, 29. marca 2017 v Kulturnem domu Cerknica. Monografijo so predstavili avtor knjige, dr. Edo Škulj, mag. Zoran Krstulović, ki je za monografijo uredil bibliografijo, urednica Celjske Mohorjeve družbe, Alenka Veber, in ravnatelj cerkniške Glasbene šole Frana Gerbiča, Milivoj Matković. Nastopili pa so učitelji Glasbene šole Frana Gerbiča Cerknica; Teja Saksida, Rebeka Hren Dragolič, Ivana Barčič Mišić, Tadej Podobnik, Mojca Brank, Daniel Savnik ter Komorni zbor Fran Gerbič in Zbor Slovenske filharmonije;
- **Dan glasbene šole** – koncert posvečen stoletnici smrti Frana Gerbiča, 7. aprila 2017 v Kulturnem domu Cerknica.

Do konca leta pa se bo odvilo še kar lepo število dogodkov, posvečenih Franu Gerbiču, med njimi Razstava o življenju in delu Frana Gerbiča, Gerbičev večer, obetamo pa si tudi izdajo CD-ja izvajalcev iz občine Cerknica z Gerbičevimi skladbami.

• MANCA RUDOLF

Viri

Škulj, Edo. *Fran Gerbič (1840–1917): Ob 100-letnici smrti*. Celje: Celjska Mohorjeva družba: Društvo Mohorjeva družba, 2017.
<https://www.notranjski-park.si/novice-dogodki/predstavitev-monografije-ob-100-letnici-smrti-frana-gerbica>
<http://notranjskoprimorske.si/2017/03/predstavili-monografijo-o-franu-gerbicu/>
<http://www.mohorjeva.org/skulj-edo/fran-gerbic-1840-1917>
http://www.bukla.si/?action=books&book_id=26854

CELJSKI BAROČNI ORGLARSKI MOJSTER JANEZ FRANČIŠEK JANEČEK

Urednica Tatjana Štefanič
Ptuj: Pokrajinski muzej Ptuj - Ormož. 2016.

V zadnjih letih je na raziskovalnem področju opaziti porast zanimanja za slovensko orgelsko tradicijo. Omenimo le nekaj ključnih: eden prvih, ki se je s tem sistematično ukvarjal, sad njegovega dela pa je zbran v številnih publikacijah, je dr. Edo Škulj; pred slabima dvema letoma smo si v atriju ZRC SAZU-ja lahko ogledali razstavo z naslovom *Potujoči orglarski mojstri in preplet njihovih poti na Kranjskem*, ki je nastala v okviru raziskovalnega projekta HERA MusMig in je prikazovala tradicijo orglarske delavnice Markusa Göbla. V februarju letos pa je Pokrajinski muzej Ptuj – Ormož izdal monografijo z naslovom *Celjski baročni orglarski mojster Janez Frančišek Janeček*, ki je po besedah kustodinje Tatjane Štefanič »prvi primer celostne obravnave kakšnega orglarskega mojstra, delujočega na Slovenskem.« V monografiji je zbranih šest strokovnih prispevkov, ki skušajo vsak s svoje perspektive prispevati k jasnejši sliki življenja in dela orglarskega mojstra. V prvem dr. Edo Škulj v primerjalni študiji Janečkovega, Križmanovega in dela kasnejšega orglarja Eisla v ljubljanski stolnici po eni strani prikazuje odlike, pomanjkljivosti in razlike med omenjenimi orglarji, po drugi strani pa razkriva metodologijo raziskovanja orglarske tradicije. Dr. Dejan Zadravec skuša v prispevku na podlagi obstoječih dokumentov osvetliti pogled na Janečkovo življenje in delovanje v tedanji družbi. V osrednjih treh prispevkih si lahko podrobneje preberemo o Janečkovem delu – Jurij Dobravec na podlagi dolgoletnega raziskovalnega dela v okviru društva Jarina (projekt Arsors) slikovito predstavi značilnosti Janečkovih orgel; velik del njegovega prispevka obsega opis tehničnih značilnosti orgel, nekaj malega namenjuje tudi zgodovinskemu in geografskemu okviru ter delovanju Janečkove delavnice, ne nazadnje pa na kratko predstavi tudi vrste glasbe, ki so se izvajale na Janečkovih orglah, in obenem spodbudi k nadaljnji raziskavi zadnje omenjene teme. Tatjana Štefanič in mag. Boštjan Roškar sta pripravila prispevka z naslovom *Tipologija ohišij glasbil Janeza Frančiška Janečka in njihov ornamentalni ter kiparski okras* ter *Katalog ohranjenih ohišij glasbil Janeza Frančiška Janečka na območju Slovenije*, ki z vidika umetnostne zgodovine temeljito predstavita opus Janečkove orgelske delavnice, monografija pa se zaključi s sklepnim prispevkom Roškarja, ki govori o restavratorskih posegih na Janečkovem pozitivu iz leta 1748. Slednjega ima od leta 2014 v hrambi Pokrajinski muzej Ptuj – Ormož. Monografija je pregledno zasnovana, primerna tako za ljubitelje orgelske glasbe kot strokovnjake, še posebej pa jo odlikujejo številne kvalitetne fotografije, ki nazorno dopolnjujejo prispevke.

ORGELSKI SLOVAR

Orgelwoordenboek
Urednik Wilfried Praet
Nieuwkerken : CEOS v. z. w., 2015.

Lani pozimi je bila na spletni strani Ars organi sloveniae, ki deluje v okviru Društva Jarina Bohinj (www.arsors.org) objavljena novica o prvi pošiljki nove izdaje *Orgelskega slovarja (Orgelwoordenboek)*, v kateri je prvič svoje mesto našlo tudi preko 900 slovenskih izrazov v povezavi z orgelsko umetnostjo. Prvič je slovar izšel leta 1989, za tokratno izdajo pa je urednik Wilfried Praet (Belgija) okrog sebe zbral 21 strokovnjakov iz različnih držav, ki so s svojim znanjem prispevali k nastanku njegove razširjene različice. Tako v knjigi najdemo izraze v kar 23 jezikih: nizozemščini, angleščini, nemščini, danščini, švedščini, norveščini, latinščini, finščini, španščini, katalonščini, portugalščini, italijanščini, romunščini, latvijščini, finščini, poljščini, češčini, madžarščini, slovenščini, ruščini, esperantu, japonščini in kitajščini. Za slovenske izraze je poskrbela šestčlanska komisija z raziskovalcem Jurijem Dobravcem na čelu. Slovar je za uporabo izredno enostaven, ko se uporabnik navadi na obsežnost, ki jo prinaša nabor jezikov; za lažjo orientacijo (npr. izrazi si po številkah z razlogom ne sledijo povsem zaporedno) po njem toplo priporočamo branje predgovora. Temu sledijo tematska poglavja: Osebe in administracija, Orodja, Vrste orgel, Položaji orgel in piščalja, Orgelska omara, Sistem oskrbe z zrakom, Igralnik, Traktura, Sapnica, Nemehanski prenos, Napake, okvare in nepravilnosti, Piščali, Ustnične piščali, Jezičniki, Uglasevanje in intoniranje, Vrste registrov, Materiali in Mere, na koncu knjige pa je na voljo tudi abecedno kazalo izrazov (ločeno po jezikih), ki se prav tako izkaže za izjemno uporabno pri orientaciji po slovarju. Ne nazadnje je treba omeniti tudi vrsto slikovnih prikazov, ki izrazoslovje z nazornostjo dodatno obogatijo. Slovar je izvrstno pomagalo pri prebiranju strokovne literature o orgelski umetnosti v tujih jezikih, v Sloveniji še toliko bolj, ker je literature na to temo v maternem jeziku razmeroma malo. Dostopen je v (žal le nekaterih) knjižnicah, lahko pa se ga še vedno naroči na zgoraj omenjeni spletni strani.

110 LET MODROSTI ALICE HERZ SOMMER

Caroline Stoessinger
Celje : Celjska Mohorjeva družba, 2014.

Knjiga, v izvirniku iz leta 2012, naslovljena *A Century of Wisdom*, nam prek številnih zgodb razkriva trpljenje navkljub bogato življenje na Češkem živeče pianistke judovskega rodu, Alice Herz, poročene Sommer. Zgodbe so reminiscence Alicinih spominov, ki jih je v 108. letu življenja delila z ameriško pianistko Caroline Stoessinger. Dragoceni spomini najstarejše osebe, ki je preživela grozo holokavsta, nam naslikajo pestro kulturno življenje Prage v obdobju pred drugo svetovno vojno. Prek branja njenih spominov tako naletimo na pisatelje Franza Kafko, Franza Werfla in Maxa Broda ter glasbenike kot sta Gustav Mahler in Artur Schnabel. Njena starejša sestra je že v rosnih letih postala njena prva učiteljica klavirja in z leti šolanja na praškem konservatoriju je Alice začela dosegati zavidljive pianistične uspehe po Evropi. A radosti življenja so z grožnjo nacizma vsako leto bolj in bolj usihale, vse dokler je niso z možem Leopoldom in sinom Rafaelom leta 1943 poslali v Terezín, »mesto, ki ga je Hitler podaril Judom«. Mož je umrl za tifusom v Dachau, pol leta preden so taboriščnike osvobodili, Alice in sin pa sta bila med redkimi preživelimi, ki so se leta 1945 smeli osvoboditi, a prepuščeni sami sebi vrniti na svoje domove. Praga se je v tem času povsem spremenila, njunih znancev in sorodnikov ni bilo več, zato sta se leta 1949 preselila v Izrael, kjer sta zaživel s pomočjo njene sestre dvojčice Mariane. Njen zadnji postanek je bila Anglija, kamor se je preselila, da bi bila bližje sinu, ki je postal svetovno znan violončelist. Dolga leta je poučevala klavir in si do smrti neutrudno širila kulturno obzorje. Umrla je v 110. letu starosti, leta 2014, tik preden smo tudi v Sloveniji dobili prevod knjige, ki je izšel pri Celjski Mohorjevi družbi. Knjiga je prežeta z bogatimi življenjskimi izkušnjami in modrostmi, včasih iskrivo-hudomušnimi, spet drugič izredno globokoumnimi, takimi, ki so lahko izšle le iz trpkih spominov na leta v taborišču in po njem, in je kot taka čudovita za vsakega, ki išče iskrene spodbude za življenje. Alice in njeni sotaboriščniki so jo našli v glasbi.

• ALEKSANDRA GARTNAR

PREMRLOVA ORGLARSKA ŠOLA

V prvi številki *Orglarčka* smo izvedeli, da je Orglarsko šolo (OŠ) v Ljubljani leta 1877 ustanovilo Cecilijino društvo in se podrobneje seznanili z njenim delovanjem pod vodstvom prvega ravnatelja, Antona Foersterja. V tem prispevku pa nekaj besed o nasledniku Stanku Premrlu in ravnateljevanju v OŠ med leti 1909 in 1941.

Stanko Premrl se je jeseni 1908 kot odlično izobražen glasbenik z Dunaja vrnil v Ljubljano in se z delovanjem šole najprej seznanil kot profesor. Leto kasneje je ob prevzemu ravnateljevanja Cecilijino društvo opozoril na pomanjkljive in površne šolske statute. Skupaj s Franom Ferjančičem je sestavil podrobna Pravila Orglarske šole Cecilijanskega društva v Ljubljani, ki so stopila v veljavo v šolskem letu 1912/13. Novo, izpopolnjeno verzijo Pravil OŠ je Premrl napisal leta 1939.

Na koncu Foersterjevega obdobja je predmetnik vseboval liturgiko, zgodovino cerkvene glasbe, koralno in figuralno petje, harmonijo, kontrapunkt, klavir, orgle in knjigovodstvo. Tem predmetom je Premrl do leta 1914 dodal splošno glasbeno teorijo, zborovodstvo in pouk o sestavi orgel. Za vse učence zadnjega letnika in za vse boljše učence prvih dveh letnikov je postalo obvezno sodelovanje pri petju na stolnem koru. Učenci so bili deležni tudi pouka neglasbenih predmetov računovodstva, lepopisja, zadrugištva

ter občinskega tajništva. Nadaljnji razvoj predmetnika je pretrgala prva svetovna vojna, po njenem koncu pa je Premrl poskrbel za rast njegove kvalitete.

Leta 1925 je Premrl po naročilu Cecilijinega društva vodil izdelavo podrobnih učnih načrtov za posamezne predmete, ki so bili pod imenom *Učni načrt Orglarske šole Cecilijinega društva v Ljubljani* objavljeni leta 1926 v *Cerkvenem glasbeniku*. Kot glavne predmete je uvedel tri leta klavirja, tri leta orgel, dve leti harmonije in leto kontrapunkta, stranski predmeti so bili zgodovina glasbe, liturgika, gregorijansko petje in drugi.

Ko je Premrl prevzel vodstvo OŠ, je bil le malokdo med profesorji temeljito strokovno usposobljen za predavanje svojega predmeta, ob 50-letnici OŠ pa je učiteljski zbor zajemal profesorje, ki so hkrati poučevali na konservatoriju ali univerzi in so vsi imeli akademsko izobrazbo. Premrl je vsa leta učil harmonijo ter orgle, nekaj let tudi kontrapunkt, klavir in zborovodstvo. V njegovem obdobju so glasbene predmete poučevali Fran Ferjančič, Josip Vedral, dr. Franc Kimovec, Ivan Zdešar, dr. Josip Mantuani, Emil Adamič, Anton Ravnik, Peter Potočnik, Adolf Gröbming, Danilo Švara, dr. Anton Dolinar, Marijan Lipovšek, Anton Dermota, Zora Šonc, dr. Valens Vodušek, Blaž Arnič in Miha Rožanc. Premrl si je prizadeval tudi za izboljšanje materialnega stanja šole. Že na začetku svojega ravnateljevanja je z veseljem sprejel ponudbo ljubljanskega škofa Antona B. Jegliča, da se šola preseli iz neustreznih prostorov na Vodnikovem trgu št. 5 v Alojzijevišče. Novi prostori so bili odlična priložnost za obnovo že izrabljenega instrumentarija. Stare orgle so zamenjale nove pnevmatične orgle Ivana Milavca, kasneje so kupili še enomanualne mehanične orgle Josipa Brandla. V celotnem Premrlovem obdobju je šola dobila tudi tri nove klavirje, pianino in harmonij.

OŠ se je tako kot v Foersterjevemu obdobju tudi v času Premrlovega ravnateljevanja vzdrževala s šolninami učencev in s prispevki, ki so jih bile dolžne pošiljati župnije ljubljanske škofije. Revnejšim učencem je bila šolnina spregledana, mnogim pa je Premrl priskrbel brezplačno prehranjevanje enkrat ali celo dvakrat na dan.

V OŠ so v Premrlovem obdobju sprejemali nove učence na podlagi uspešno opravljenih sprejemnih izpitov. Med prvo svetovno vojno je bilo veliko fantov vpoklicanih k vojakom in za vpis v šolo so se začela zanimati tudi dekleta. Vodstvo

Nekdanje Alojzijevišče, vzgojni zavod, dijaško semenišče, ki ga je leta 1846 ustanovil ljubljanski škof, Anton Alojzij Wolf.

III. STROKOVNA RUBRIKA // Kreš&o // Zgodovina šole

šole je na to zanimanje odgovorilo negativno, saj »po sedanjih pravilih naše orglarske šole deklet ne moremo sprejemati. Sprejemajo se le glasbeno nadarjeni, zdravi in moralno nepokvarjeni katoliški mladeniči, od 15. leta dalje«.

Župnije, ki so iskale organiste, so na OŠ pošiljale razne razpise. Stanko Premrl jih je pregledal in nato svoje učence usmerjal pri izbiri delovnih mest. V času Premrlovega vodenja je OŠ končalo 168 absolventov. Večina se je takoj zaposlila, najspodobnejši pa so šolanje nadaljevali na ljubljanskem konservatoriju ali v tujini. Na Dunaju so študirali skladatelj Blaž Arnič, operna pevca Anton Dermota in Jože Gostič ter organist Ivan Zdešar, skladatelj Anton Ravnik pa v Pragi. Martin Železnik in Anton Jobst glasbenega študija nista nadaljevala in veljata za najboljša predstavnika Premrlove šole v slovenski cerkveni glasbi. Bolj kot ravnatelj pa je Premrl vplival na učence OŠ kot profesor. Neposredni in osebni stik z učenci pri pouku in stolnem zboru mu je ponujal možnost prenašanja svojih glasbenih nazorov, kar Alojzij Merhar poimenuje »Premrlova šola interpretacije«. Kimovec je leta 1930 zapisal, da se takoj opazi, če je do nekega zbora prišel Premrl vpliv.

Odbor Cecilijinega društva je 10. julija 1941 sprejel odstop Premrla z mesta ravnatelja OŠ. Pod njegovim vodstvom je šola doživela nagel razvoj in razcvet ter se oblikovala v kvalitetno glasbeno-izobraževalno ustanovo. Po Premrlovi zaslugi je dobila urejen šolski statut, kvaliteten predmetnik in učne načrte, ki so pri številnih predmetih kazali visok nivo znanja. Na OŠ je Premrl pritegnil odličen profesorski kader in kljub večnim finančnim težavam poskrbel za obnovo iztrošenega instrumentarija. S svojo osebnostjo in delom je dal neizbrisen pečat OŠ.

• KLEMENTINA TOMINŠEK

*Gojenci orglarske šole. V sredini sedi Stanko Premrl.
fotografija: Arhiv NUK*

Povzeto po:

Škulj, E., *Orgle in organisti v sedanji ljubljanski stolnici*. Družina, 2005.
Škulj, E. ur., *Premrl v zbornik*. Družina, 1996.

KRATKA ZGODOVINA ORGEL, 2. DEL

Z Vzhoda so orgle ponovno prišle na Zahod v osmem stoletju. Za to je poskrbel cesar Konstantin V., ki je leta 757 poslal orgle v dar Pipinu Malemu, očetu cesarja Karla Velikega. Ker so bile cesarjev privilegij, ga je s tem priznal za enakovrednega. Kljub svoji imenitnosti in obnovljeni slavi pa so bile orgle za časa Karolingov še vedno le dvorni instrument. V cerkev so si pot utrle le počasi, lahko bi rekli, da so prišle skozi stranska vrata. Menda so igrali nanje tudi ob kronanju Karla Velikega v Aachnu, del bogoslužja pa naj bi postale nekje na prelomu tisočletja ali morda že v 10. stoletju. V naših krajih naj bi jih dolgo uporabljali le za pouk cerkvenih pevcev. Okoli leta 1300 pa naj bi bile kot liturgično glasbilo že uveljavljene po vsej Evropi.

Najstarejše poročilo o velikih orglah prihaja iz Anglije, kjer naj bi okoli leta 950 v cerkvi v Winchesteru naredili ogromne orgle z desetimi vrstami piščali. Za igranje sta bila potrebna dva organista, ki sta igrala s pestmi, kar 70 krepkih mož pa je pritiskalo na 26 mehov. Gotovo pa je bil orgelski instrument iz Winchestera izjema, večina drugih instrumentov te dobe je bilo neprimerno manjših. Razvoj je šel dalje in nedvomno so orgle svoj vrhunec dosegle v času baroka. Hkrati so se začele poudarjati razlike med orglami ene dežele od druge. Tako je nastalo troje še danes najbolj značilnih orgel – nemške, francoske in italijanske, znotraj katerih seveda ločimo še več »podvrst«. Tako poznamo tudi severnonemške, nizozemske, češke; francoske in italijanske orgle so vplivale na španske in še bi lahko naštevali.

• POLONA GANTAR

Sodobne orgle v Winchestrski katedrali

REGAL

Tekom zgodovine naletimo na vrsto instrumentov, ki jih bodisi zaradi oblike bodisi zaradi mehanizma delovanja uvrščamo med instrumente, sorodne orglam.

Mednje tako štejemo

na primer v prejšnji številki omenjeni *hydraulos* ali vodne orgle, portativ, pozitiv, lajno, harmoniko in celo orglice. Pri slednjih z nihanjem zračnega stolpca zvok proizvajajo vpeti prosti nihajoči jezički, ki jih proži vpihani zrak, medtem ko so udarni jezički sestavni del instrumenta, poznanega pod imenom regal. Regal je bil v splošni uporabi med 15. in 18. stoletjem, namenjen pa je bil spremljavi pevcev in instrumentalistov tako v domačem okolju (in v dvornih kapelah) kot tudi v javnosti – svoje mesto je našel v medigrah (intermedijih) k predstavam v Firencah na pragu obdobja baroka, v zgodnjih operah (Monterverdi, *Orfej*, spremljava Harona; *Zlato jabolko*, prizor v peklu), pasijonih (Selle, kot spremljava solistov in pihal). Leta 1619 je nemški glasbeni teoretik, skladatelj in organist Michael Praetorius v svojem monumentalnem delu *Syntagma Musicum* za regal zapisal, da so ga uporabili za igranje generalbasa (zaradi možnosti podaljševanja zvenenja tona naj bi bil za to nalogo primernejši od čembala), pri priložnostnih družabnih glasbenih srečanjih na dvorih, v velikih in majhnih cerkvah, še posebej pa naj bi ga po njegovih besedah odlikovala možnost prenosljivosti. Sto let kasneje je (dobri) prijatelj G. F. Händla, glasbeni teoretik, skladatelj idr., Johann Mattheson, zven regala opisal kot »zelo ogabnega« [»höchst eckelhafft«] in za spremljavo v cerkvi namesto regala predlagal druge instrumente s tipkami. Očitno je, da so z razvojem drugih instrumentov s tipkami rabo regala zaradi svojstvenega zvena počasi opuščali. »Zelo ogaben« zven je relativno značilen za instrumente, ki zvok proizvajajo s pomočjo prej omenjenih udarnih jezičkov (a na zven jasno vplivajo tudi drugi parametri, predstavljeni v nadaljevanju). Na sapnico, v katero so bili vpeti jezički, so bile nameščene kratke kovinske piščali, ki so služile zgolj kot resonančno telo; oblika slednjih je močno vplivala na zven tona. Glede na zven in višino tona so se različne vrste jezičkov s pripadajočimi resonančnimi telesi združevali v različne registre, te pa so glasbeniki uravnavali s pomočjo registrskih ročk. Občasno so regalom dodajali tudi labialne piščali. Poleg sapnice in resonančnih cevi so bili obvezen sestavni del regala še dva klinasta mehova, ki ju je poganjal kalkant, in klaviatura

različnih obsegov. Prav posebna vrsta regala je t. i. biblijski regal, katerega izum so dolga leta pripisovali nürnberskemu izdelovalcu instrumentov, Georgu Vollu (sredi 15. st.). Gre za (tiste čase) izredno praktičen instrument v obliki knjige – od tod torej ime, spominjal je namreč na Biblijo, ki je bila navadno knjiga nekoliko večjega formata – saj ga je bilo mogoče kot knjigo prepogniti in ga prosto prenesti na željeno mesto. Instrument je, kot smo že omenili, v 18. stoletju povsem prešel iz rabe, se je pa ime do danes ohranilo za poimenovanje orgelskega registra z zvenskimi lastnostmi regala. Sprva naj bi se ime uporabljalo za označevanje registrov, ki združujejo jezične piščali. Na severu Evrope (še posebej v Nemčiji) najdemo med letoma 1575 in 1700 mnoge poskuse z zgoraj omenjenim registrom, med drugim so bili to Apfelregal (z resonatorjem v obliki jabolka), Kopf-regal (z resonatorjem v obliki glave), Trichterregal (z resonatorjem v obliki lijaka), Jungfernregal (glas dekleta), Bärpfeife (medvedova piščal), Physharmonika. Koncept regala so prav tako prenesli na registre, ki so posnemali druge instrumente, npr. dude, trobila, harfo, godala, šalmaj, trobento ... Regal naj bi bil tudi prvotno poimenovanje registra Vox humana/Voix humaine/Voce umana, za katerega so značilni jezičniki s kratkim odmevnikom (registra pa ne smemo mešati z registrom Voce umana – sestavljen register iz dveh med seboj malenkost različno uglašanih principalov (labialna piščal), ki med seboj nihata). V zgodovini orgel je znana še ena uporaba pojma regal, in sicer za poimenovanje piščalja, ki je združevalo registre z jezičnimi piščalmi; med letoma 1575 in 1700 v Nemčiji pogosto naletimo na naziv Schnarrwerk (schnarren = brneti), še pogostejše pa je bil del piščalja pod bolj splošnimi imeni kot npr. Brustwerk in Unterwerk.

• ALEKSANDRA GARTNAR

Temeljni viri:

Barbara Owen, in dr. »Organ.« *Grove Music Online. Oxford Music Online.* Oxford University Press, dostopano 1. avgusta 2017.
<http://oxfordmusiconline.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/subscriber/article/grove/music/44010pg4>

Richards, James H. »Regal.« *The Organ: An Encyclopedia.* 2. izdaja. Ur.

Bush, Douglas E. in Richard Kassel. *Encyclopedia of Keyboard Instruments.* New York: Routledge, 2015.

Škulj, Edo. *Orglarstvo.* Ljubljana: Družina, Cerkevni glasbenik, 1992.

DIHANJE

V rubriki *Zapoј kot slavček* vam v vsaki številki predstavimo eno poglavje iz vokalne tehnike, najprej v teoriji in na koncu še v praksi z uporabnimi (upevalnimi) vajami. V prejšnji številki smo se lotili osnovne, a poglobitve komponente vokalne tehnike – pevske drže. V tej številki pa vam predstavimo eno najpomembnejših, najbolj življenjskih procesov – dihanje. Dihanje je nezavedna biološka funkcija, ki pa jo lahko zavestno kontroliramo – kar pri petju pogojuje pevčevo tehnično zmogljivost. Dihanje je v procesu petja najbolj odločilno za pevčevo zdravo in pravilno produkcijo tona, zato je nujno, da kot zborovodje ali korepetitorji pevce spodbujamo in vzgajamo k pravilnemu pevskeemu dihanju.

Ločimo tri vrste dihanja, in sicer podzavestno, govorno in pevsko. Pri slednjem uporabljamo globok vdih, pri katerem povečamo aktivnost v preponi (diafragmi), prsnih in abdominalnih mišicah. Pri pevcih lahko dokaj hitro opazimo znake nepravilnega dihanja: dvigovanje prsnega koša, občutek zadušenosti, nesproščenosti, otrdelost oz. zategnjenost vratnih mišic, premikanje v kolenih ipd. Pevce opozorimo tudi na to, da naj bo vdih čim bolj neslišen. Pravilni pevski vdih je pravzaprav naš prvobiten vdih, ki smo ga uporabljali kot otroci, a smo ga z leti zaradi različnih občutkov nesproščenosti in utrujenosti zamenjali z "nepravilnim" vdihom. Pravilni pevski vdih je torej optimalen tudi na sploh v življenju. Najlažje ga prepoznamo tako, da opazujemo naše dihanje med ležanjem. Če nam prostor omogoča, lahko to dokažemo tudi pevcem na pevski vaji, sicer jim naročimo, naj preizkusijo doma. Dihanje leže je sproščeno, največji del zraka pa vdihnemo v trebuh, ne v prsni koš.

V pevski pedagogiki poznamo naslednje vrste dihanja: plitvo dihanje (s konicami pljuč), prsno ali bočno dihanje (pri tem se enakomerno dvigajo prsni koš in boki, to dihanje uporabljamo pri podzavestnem dihanju in včasih pri govorjenju), preponsko dihanje (uporabljamo pri vzdihih) in kombinirano preponsko dihanje (najboljše dihanje za petje).

Občutek za pravilno pevsko dihanje vzgajamo z različnimi vajami za vdih, izdih, oporo in aktivnost prepone, ki si jih bomo v nadaljevanju pogledali. Pri vajah je ključnega pomena, da upoštevamo napotke za pravilno pevsko držo, ki jih najdete v prejšnji številki *Orglarčka*.

izdih:

Da pevci ne bi začeli vaj z visokim vdihom, ki privede do zategnjenosti vratnih mišic, najprej začnemo z vajami za izdih.

1. Pevci naj si predstavljajo, da mirijo jokajočega otroka. Tiho izdihujejo na »šššššššššš«.
2. Pevci naj si predstavljajo svoj dihanje kot laserski žarek: tanek, precizen, enakomeren. Izdihujejo na »ssssssss«.
3. Pevci naj oponašajo letečo čebelo. S prstom krožijo po prostoru in na »zzzzzzzz« oponašajo čebelji let. Višje kot pokažejo s prstom, višji je ton, nižje kot pokažejo s prstom nižji je ton. (Z vajo razvijamo tudi resonanco, o kateri več v naslednjih številkah.)
4. Pevci naj si predstavljajo, da jih zebe v roke. V več ponovitvah vsakič dvakrat kratko, a intenzivno pihnejo v dlani.
5. Pevci naj si predstavljajo, da poskušajo v zraku obdržati balon. Izdihujejo enakomerno na »ssssssssss«.
6. Pevci naj oponašajo lokomotivo na »čšš, čššš«.
7. Pevci naj si predstavljajo, da v rokah (stegnjenih pred sabo) držijo svečo, ki jo najprej poskušajo ugasniti z dolgim enakomernim izdihom. Na koncu svečo ugasnejo s kratkim intenzivnim izdihom.
8. Pevci naj na »ffffff« oponašajo veter. Zborovodja s prstom po zraku kaže hitrost (in s tem intenzivnost) vetra oz. izdiha.

vdih:

Pri pevcih spodbujamo neslišen vdih. Če nam čas dopušča (npr. pri upevalnih vajah) je najboljši vdih skozi nos (sicer pa kombinirano skozi nos in usta). Vdih skozi nos je dobrodošel zaradi naslednjih razlogov: zrak se pri vdihu skozi nos navlaži, mrzel zrak se segreje, dlalice in sluznica nosne votline pa zaustavljajo nesnago.

Zdaj pa k vajam za vdih.

1. Pevci naj oponašajo presenečen ali osupel izraz. Zrak naj spustijo v telo skozi nos in usta.
2. Pevci naj si predstavljajo, da so srečali nekoga, ki ga že dolgo niso videli. Z navdušenjem pomahajo in zakličejo: »Heeej!« Osredotočijo se na vdih pri navdušenju.
3. Pevci naj se primejo zadaj za rebra in opazujejo, kako se ta med vdihom širi.
4. Pevci naj počepnejo s stopali na tleh in vdihnejo. S to vajo spodbujamo čim nižji vdih oz. občutek vdiha v »medenično skledo«.

5. Pevci naj se postavijo v predklon. Med počasnim vdihom naj se počasi dvigujejo (kot bi se sestavljalo eno in po eno vrentence), ko je hrbet vzravnán, naj počasi dvignejo še glavo in se postavijo v pravilno pevsko držo.
6. Pevci naj s prstom zaprejo eno nosnico in vdihujejo le skozi drugo. Spodbujamo jih h globokem vdihu v spodnji del telesa. Nato nosnico zamenjajo.
7. Pevci naj vdihnejo, vdih naj bo dolg 7 sekund, nato dih zadržijo za 7 sekund in izdihnejo v 7 sekundah, nato vdihnejo v 8 sekundah in tako dalje, dokler gre. Vaja je namenjena kontroliranemu vdihu in izdihu. S konstantnim ponavljanjem vaje na vsaki pevski vaji in če je mogoče tudi doma, se bodo rezultati izboljšali in bodo pevci vsakič »zdržali« dlje.

opora:

Dober ton zahteva dobro zračno oporo (appoggio). Slednjo pri pevcih spodbujamo s tem, da pri izdihu obdržijo občutek dolge (podaljšane) hrbtenice in občutek razširjenega telesa, pretok zraka pa naj bo kontroliran z mišicami, ki so vpete v medenično dno. K vajam:

1. Pevci naj globoko vdihnejo in nato izdihnejo na »rrrrrrr«, pri tem naj pazijo, da se proti koncu izdiha telo ne sesede.
2. Pevci naj globoko vdihnejo in izdihnejo na tih, a enakomeren »sssss«. Dirigent nakazuje pavze, med katerimi pevci diha zadržijo (ne vdihnejo).
3. Pevci naj izdihnejo odvečen zrak, počakajo nekaj trenutkov, zajamejo zrak in izdihnejo na »ffffff«. Ko izdihnejo spet počakajo trenutek, preden ponovno zajamejo zrak. Telo naj se med izdihom ne sesede.

aktivnost prepone:

Vaje za aktivnost prepone služijo za pripravo pevcev na izvajanje akcentov, staccato delov in jasne izreke soglasnikov – ne za občutek prave opore. Zato naj se zborovodje osredotoči na prejšnje vaje za oporo, preden začnejo z vajami z aktivnost prepone. Nekaj primerov vaj:

1. Pevci naj oponašajo smejanje, najprej gromko, kot bi se smejal debel možakar (ho ho ho), nato visoko kot čarovnica (hi hi hi). Naredijo tudi neprekinjen prehod, najprej se smejejo nizko in potem se počasi »spreminjajo v čarovnico« z vedno bolj visokim smehom.
2. Pevci naj kratko in intenzivno izdihujejo na »f, s, š, t«, nato vsak soglasnik dvakrat, trikrat, štirikrat ... (f f, s s, š š, t t) itd.
3. Pevci naj korakajo in ob vsakem stiku s tlemi kratko in intenzivno izdihnejo na »sss«. Stopnujemo tempo.
4. Odgovornost zborovodje je, da pri pevcih čim prej opazi nepravilnosti pri dihanju ali nesproščenost (znaki so opisani na začetku prispevka), pri pevcih napake ozavešči in jih poskuša čim prej odpraviti (z zgoraj naštetimi vajami, vajami za sproščanje ipd.).

• MANCA RUDOLF

UTRINKI S SIMPOZIJA OB 50-LETNICI NAVODILA MUSICAM SACRAM

V Rimu je od 2. do 4. marca potekal mednarodni simpozij z naslovom *Musica e Chiesa: culto e cultura a 50 anni dalla Istruzione Musicam Sacram (Glasba in Cerkev: bogoslužje in kultura ob 50-letnici navodila Musicam Sacram)*, ki ga je v kongresnem centru Augustinianum organiziral Papeški svet za kulturo in Kongregacija za katoliško vzgojo v sodelovanju s Papeško univerzo Sv. Anzelma, ki deluje v okviru Papeškega liturgičnega inštituta, in s Papeškim inštitutom za cerkveno glasbo. Cilj simpozija je bil vzpodbuditi globlji razmislek tako na glasbenem, liturgičnem, teološkem kot tudi na fenomenološkem nivoju. Ob mednarodni udeležbi več kot 350 predstavnikov škofovskih konferenc in glasbenikov se je v treh dneh zvrstilo več predavanj in okroglih miz, katere je oblikovalo dvajset pomebnih imen s področja liturgije in cerkvene glasbe.

Po uvodnem pozdravu smo udeleženci najprej zapeli himus *Veni Creator Spiritus*. O odnosu med glasbo in božjo besedo nam je spregovoril kardinal Gianfranco Ravasi; harmonija, ki je prisotna v stvarstvu, je glasba in človek jo artikulira, da postane slišna. Na več mestih v *Svetem pismu*, posebno v prvi in drugi *Mojzesovi knjigi*, je božja beseda navzoča bolj kot zvočno izkustvo (v stvarjenju, besedi iz gorečega grma, v zavezi na Sinaju ipd.). Ravasi je poudaril tudi pomen ritmično-melodične igre vokalov v hebrejskem jeziku posebno pri psalmih in *Visoki pesmi*, poudaril je tudi molk kot nekaj, kar je lahko povezano z božjo sodbo. Podoben aspekt je izpostavil benediktinec, prof. Elmar Salmann. Njegovi poudarki so bili: pot človeka iz objema zemlje v objem svetlobe; rojstvo, ki ga v *Novi zavezi* spremljajo štirje spevi (*Magnificat, Benedictus, Gloria, Nunc dimittis*) in bolj kot nujo, željo po izražanju v glasbi; barva glasu je pomemnejša od vsebine, barva glasu je začetek melodije. Nekateri drugi predavatelji so obravnavali bolj muzikološke teme. Michele Dall' Ongaro, predsednik Akademije Sv. Cecilije, je opozarjal, kako glasba modificira skozi različne kulture. Paul Inwood, avtor himne za leto usmiljenja, je poudarjal različne vsebinske vidike izrazov, kot so: cerkvena glasba, duhovna glasba, liturgična glasba. Slednja naj objema obred kakor rokavica na roki. Sakralno glasbo v zvočnem smislu dojema modalno. Dominikanec Fergus Ryan je predaval predvsem o razlikah med missa solemnis, cantata in lecta ter njihovo interpretacijo v splošnih navodilih in ureditvah rimskega misala. Benediktinec prof. Jordi-A. Piqué iz inštituta Sv. Anzelma je obravnaval

razmerje med glasbo, estetiko in teologijo. Medtem ko nove glasbene oblike iz področja akademske sodobne glasbe niso našle pravega mesta v sakralni glasbi, so vanjo začele vstopati folk in pop zvrsti. Vsekakor je bila izražena želja po dogovarjanju z umetniki. Ohraniti je treba zakramentalnost sakralne glasbe in narediti spoj liturgične glasbe z uporabo prave umetnosti, pod pogojem da je slednja uporabna z vidika sodelovanja vernikov. Glasba v liturgiji ne bi smela biti samo estetska navlaka, obenem je treba poiskati nove izraze, ki ne smejo biti zgolj 'komercialni'. Muzikologinja Chiara Bertoglio je v svojem predavanju ovrednotila glasbeno zapuščino Cerkve kot zaklad v bibličnem pomenu. Glasba se marsikdaj bolj dotakne vernikov kot kakšna pridiga. V glasbi naj ne iščemo svojega 'ega', ne kot ustvarjalci, ne kot poustvarjalci. Resnično velika sakralna glasba naj ne igra samo na čustva, ampak naj od poslušalca zahteva tudi razmislek in naj usmerja k Bogu. Miriam Escudero iz Kube pa je v okviru iste teme predstavila dejavnost sakralnih koncertov na festivalih v Latinski Ameriki ter s tem povezano muzikološko dejavnost z verodostojnimi natisi in posnetki njihove glasbe 17. in 18. stoletja, ki je po obliki blizu takratni evropski glasbi. Priča smo bili tudi nekaj vodenim debatam in okroglim mizam, na katerih so s. Marana Saad (Libanon), br. Alois (Francija, Taizé), dirigent Gary Graden (Švedska) in skladatelj Bernat Vivancos (Španija) predstavili situacijo v njihovem okolju. O inkulturaciji v glasbi so spregovorili p. René Javier Hernandez Velez (Portoriko), Dominiqu Anoha Clokou (Slonokoščena obala) in s. Veronica Yong (J. Koreja). V splošnem vsi opažajo vdor posvetnega v liturgično glasbo in pogrešajo rabo gregorijanskega korala in latinščine kot univerzalnega jezika obreda Rimskokatoliške cerkve. Spodbujajo k temeljiti glasbeni vzgoji in dobrem formiranju cerkvenih glasbenikov.

Preproste speve lahko organist obogati na svoj način, a ne da bi se s tem postavljaj, ampak v ponižnosti in služenju skupnosti.

Zadnji dan je spregovoril še Vincenzo De Gregorio iz Papeškega inštituta za cerkveno glasbo. Tema njegovega predavanja je bila: Šole za cerkveno glasbo – priprava za poslanstvo. Predstavil je naslednje poudarke. V cerkveni, liturgični glasbi ni prostora za nedorečenosti. Ohranjati zvestobo zgodovini, koreninam, zvestobo poslanstvu. Liturgična

glasba ne doživlja krize tam, kjer je glasbena vzgoja obvezna v šolskem sistemu in po tej poti oblikuje vsakega vernika. Dobro delujoč sistem delovanja zbora in animatorja občestva je predstavil Henri Chalet iz Notre Dame v Parizu. Ni vsak, ki pride k maši, vedno voljàn peti, to doživlja tudi on sam. Zato vidi vlogo zbora v tem, da se z njegovo pomočjo lahko vsak ponotranji. Enako kot nas prevzame cerkvena arhitektura, slikarstvo, nas lahko tudi cerkvena glasba iz dolgega obdobja desetih stoletij. Vse to ima tudi vzgojno vlogo, saj lahko ljudi, ki so se že oddaljili, privede nazaj v občestvo. Vlogo animatorja občestva oz. kantorja Henri Chalet vidi kot zelo primerno tudi v trenutkih, ko zbrani zaradi različnih razlogov težje sodelujejo. Preproste speve lahko organist obogati na svoj način, a ne da bi se s tem postavljaj, ampak v ponižnosti in služenju skupnosti. Prisluhnili smo tudi posnetkom, ki so služili kot primer dobre prakse sodelovanja odraslega in deškega zbora ter celotnega občestva. P. Daniel Escobar je predaval o tem, kako je potrebno dobro pripraviti diakone za izpolnjevanje njihove vloge v liturgiji, kot določa Konstitucija. Predavanja je sklenil Eugénio Amorim s temo *Glasbenik v službi krščanskega občestva*. Opozarjal je na preveč razširjeno vlogo kitare v liturgiji, čeprav je tudi sam uglasbil na tak način več psalmov. Pomembna je kakovost glasbe. Odobrava tudi, da v skrajni sili za potrebe skupnosti posameznik, ki nima formalne izobrazbe, občasno kaj 'skomponira', a je izrecno proti temu, da bi cenena glasba preplavila cerkve. Simpozij je bil sicer zasnovan kot niz predavanj, a je kardinal Gianfranco Ravasi ob zaključku dejal, da bo naslednje srečanje bolj dialoško. Ob študijskem delu smo lahko doživeli lepoto petih večernic v Sikstinski kapeli s sodelovanjem zbora Capella Musicale Pontificia 'Sistina' in evharističnega slavlja v baziliki Sv. Petra, ki ga je vodil kardinal Giuseppe Versaldi s sodelovanjem zbora Papeškega inštituta za cerkveno glasbo. Obakrat smo tudi udeleženci simpozija dejavno sodelovali. Srečanje se je sklenilo s sprejemom pri papežu Frančišku, ki je v dvorani Klementa VIII. vse zbrane nagovoril, se jim zahvalil in vzpodbudil »naj ne izpustijo izpred oči pomembnega cilja: pomagati občestvu in celotnemu božjemu ljudstvu, da bi zaznalo in z vsemi čuti, telesnimi in duhovnimi, sodelovalo pri obhajanju božjih skrivnosti. Sveta in liturgična glasba imata za nalogo, da nam podarjata občutek božje slave, njene lepote, njene svetosti, ki nas objema kot svetel oblak.« Papež se je na koncu tudi rokoval z vsemi udeleženci.

KAKŠNO JE STANJE PRI NAS IN KAKO NAPREJ

Navodilo *Musicam sacram* je v letih po izidu pomenilo velik zasuk na področju liturgične glasbe iz vidika izvajanja pa tudi sodelovanja občestva pri bogoslužju. Veliko spremembo je predstavljala uvedba domačega bogoslužnega jezika namesto zgolj latinščine. V ta namen so pri nas skladatelji

uglasbili dele mašnega ordinarija pa tudi mašnega proprija. Medtem ko so se uglasbitve mašnega ordinarija precej razširile po korih, nastajajo tudi še vedno nove uglasbitve, se je od mašnega proprija razširil le *Spev med berili* in *Aleluja* v responsorialni obliki. Za ostale dele (vstopni, darovanjski in obhajilni spev) lahko rečemo, da jih naši zbori nekako niso sprejeli, čeprav je nastalo tudi nekaj takih uglasbitev. Še vedno raje posegajo po zborovskih skladbah na neliturgična besedila. Ob vsem tem je treba poudariti, da *Navodilo* nikakor ni prepovedalo uporabe latinskega jezika, saj v 47. členu celo piše: Dušni pastirji naj skrbijo, da bodo razen v domačem jeziku »verniki mogli tudi v latinščini skupno moliti ali peti njim namenjene stalne mašne speve.« V Cerkvi na slovenskem je raba latinščine kot bogoslužnega jezika zaradi napačnih interpretacij *Navodila* skoraj v celoti izginila. Nastalo je sicer veliko število novih skladb v domačem jeziku, ki pa sploh ne upoštevajo ostalih določil, s katerimi se želi spodbuditi dejavno sodelovanje vernikov, ampak so skomponirane na način, kot je bil v uporabi pred tem, t.j., skladbe so namenjene določeni skupini izvajalcev, različnim pevskim zasedbam in po svoji strukturi ne vključujejo celotnega občestva. Treba se je sicer zavedati, da mora sodelovanje biti najprej notranje (15. člen), kar pomeni, da v določenih delih, pri katerih vsi verniki težje sodelujejo, svojega duha uskladijo s tem, kar izgovarjajo ali poslušajo ter da sodelujejo z nadnaravno milostjo. Torej iz določil *Navodila* v naši liturgični glasbi še vedno primanjkuje primernih skladb, ki bi povezovale zbor oz. različne pevske zasedbe in vernike obenem, vse to ob večji vlogi kantorja, ki je pri nas skoraj v celoti prezrta. Ob bežnem pregledu in primerjavi s tem, kar je bilo pred 50 leti, se naša bogoslužna glasba sploh ni veliko spremenila. Še vedno je na eni stani velika vloga podeljena zboru (odraslemu, mladinskemu, otroškemu) ali pa se pojejo pesmi iz pesmarice *Slavimo Gospoda*, ki so v veliki meri nastale že prej. Te pesmi pa so pretežno zborovske, transponirane in prilagojene za petje zbranega občestva. Sklepi *Navodila Musicam sacram* torej pri nas v vsej polnosti sploh še niso zaživel. Nova liturgična glasba bi morala vsaj s preprostimi odpevi vključevati vse vernike, določene, težje dele pa bi vsekakor še naprej izvajal zbor. Oživiti bi morali vlogo kantorja, pevca, ki pripravlja in z nevsiljivim načinom petja spodbuja občestvo, ob tem pa se zavedati, da je latinščina še vedno prvi izmed liturgičnih jezikov. Glasba bi morala biti po formi jasna in preprosta, prežeta s krščansko simboliko, izogibati pa bi se morala pretirani čustvenosti, saj ta naše misli ne usmerja k evharistiji, bistvu vsake sv. maše.

• GREGOR KLANČIČ

SOFIJIN KOTIČEK

Človekovo bivanje je že od nekdaj tesno povezano z glasbo. Skozi zgodovino ne najdemo niti enega obdobja, ki bi se odvijalo brez prisotnosti glasbe. Skoraj nemogoče je, da se v življenju ne bi srečali z glasbo, saj je (včasih nezavedno) tesno vpeta v življenje vsakega izmed nas. Od primitivne obredne glasbe najstarejših ljudstev prek klasične resne glasbe pa do moderne elektronske glasbe najdemo spekter oblik s svojimi ritmičnimi in melodičnimi posebnostmi tako pete kot instrumentalne, ki jih izvajajo zasedbe od enega pa do več tisoče izvajalcev. Zmožnost ustvarjalca skladatelja ali pa poustvarjalca glasbenika, da s pomočjo glasbe izraža in izzove čustva, ter tako seže v globine človeške duše je učinkovito orodje, ki se ga je in se ga še vedno koristi v različne namene. Naj gre bodisi za nakazovanje ritma vojaškim četam, ozadje obredom ali pa za izkazovanje upora, kot to počne moderna punk glasba, možnosti so neomejene. Vendar glasba ni zgolj orodje oziroma ozadje raznim dogodkom in obredom, temveč je najprej umetnost.

Kot eni izmed glavnih vej umetnosti so glasbi namenjali pozornost tako skladatelji kot glasbeni teoretiki, muzikologi, izdelovalci glasbil, sami poslušalci in ne nazadnje tudi filozofi. S tem vprašanjem so se ukvarjala nekatera slavna imena filozofije, kot so na primer: Platon, Rousseau, Kant, Schopenhauer, Nietzsche ... Zakaj se torej ukvarjati s filozofijo glasbe? Ker je filozofija glasbe ena izmed najzanimivejših filozofskih smeri. Glasba je vsaj na prvi pogled preprosta in dosegljiva slehernemu ter tako prodira v vsak kotiček človekovega življenja. Na drugi strani pa njena abstraktnost in neoprijemljivost otežuje filozofov premislek. Filozofija glasbe je tako ustvarjalcem kot poustvarjalcem lahko velik izziv. Tako na primer že sama definicija glasbe predstavlja velik zalogaj. Je glasba popisan notni papir? Zvok, ki ga oddaja simfonični orkester? Morda skladatelj sploh ni avtor glasbe, temveč je to ideja, ki jo je on zgolj odkril? Je glasba brez človeka sploh mogoča in je ptičje petje le skupek frekvenc? Ali obstajajo glasbena dela? Vse to so vprašanja, na katere skuša odgovoriti filozofija glasbe. In šele ko bomo na vsako izmed njih našli popoln odgovor, bomo odkrili, kaj je resnica o glasbi in kakšna raznolikost se skriva v njej. Razumeli bomo, kaj je tisto, kar glasbi omogoča, da s tako polnostjo močno nagovarja ter izraža in izzove pri človeku tako raznolika čustva in občutja. V tej rubriki bom skušal osvetliti nekatera vprašanja, ki se pojavljajo pri filozofskem premisleku o glasbi. Kaj so glasbena dela (ali sploh obstajajo), kako se razločijo med sabo itd.

Definicija glasbe

Če prižgemo radio in ga poslušamo, slišimo množico različnih zvokov. Med šumenjem, obvestili in sporočili zaznamo tudi glasbo. Večino časa lahko razločimo ali poslušamo glasbo ali pa so to le razni zvoki in kateri izmed zvokov, ki jih slišimo tvorijo oziroma so glasba. To lahko storimo ne glede na to, ali nam je glasba znana ali tuja ter če smo jo že slišali ali pa jo slišimo prvič. Toda kako oziroma na podlagi česa sodimo, kaj je glasba? Je glasba nekaj absolutnega ali pa gre zgolj za dogovor ljudi o tem, kaj bodo označevali s pojmom glasba?

Tradicionalno filozofi poskušajo definirati glasbo z izpolnjevanjem pogojev oziroma z opisom. Neka informacija mora imeti neke lastnosti oziroma dosegati nekatere pogoje, glede katerih se vsi strinjamo, da jo lahko imenujemo glasba. Že tukaj se postavi prvo vprašanje. Če sta na svetu le še dva človeka in če se strinjata, da Beethovnova *Simfonija št. 9 v d-molu* ni glasba torej to ni glasba? Kaj kmalu se lahko zгоди, da v definicijo ne vključimo vseh primerov oziroma, da vključimo tudi tiste primere, ki sploh niso glasba. Za primer definirajmo, da je glasba zaporedje več tonov. Na prvi pogled se zdi, da je ta definicija zadovoljiva, a kaj kmalu naletimo na mejne primere, za katere ta definicija ni ustrezna. Skladba 4'33", ki jo je ustvaril ameriški skladatelj John Cage in je popolnoma brez tonov. Tudi ritmi, ki jih izvajajo afriški staroselci, po tem takem niso glasba. Uvidimo lahko, da bomo le stežka našli zares pravo definicijo.

Zatorej je potrebno, da se definiranja lotevamo sistematično in poskušamo upoštevati kar se da veliko raznolikih primerov. Glasbo se pogosto poenostavljeno definira kot organiziran zvok okvirjen s tišino. Ta poenostavljena definicija pridobiva na veljavi predvsem na račun snemane in digitalizirane glasbe, saj je glasba, ko jo poslušamo na digitalnem mediju, po navadi ločena z odseki tišine. Prav tako je pri poslušanju daljšega večstavnega glasbenega dela v živo med posameznimi stavki nekaj sekundni premor. Dirigent na generalki ne pove točne dolžine premora, ampak je premor tako dolg, kot se mu v tistem trenutku v točno tisti koncertni dvorani zdi najbolje. Tudi ta premor je del glasbenega dela, saj gledalec v tem času premišljuje o ravnokar končanem stavku in pričakuje naslednjega. Ta premor tako ni le navadna tišina, ampak gre za glasbeno tišino, katere karakter je označen z glasbenim materialom, ki jo obdaja. K interpretaciji tako prispevajo tudi gledalci. Kljub temu premoru

pa poslušalci vedo, da glasbeno delo še ni končano in še vedno traja.

Če se udeležimo koncerta v živo, ki se snema, je po navadi strogo zapovedano, da poslušalci med koncertom povzročajo čim manj hrupa. V postprodukciji s posnetkov odstranijo kašljanje gledalcev in ostale šume, ki jih povzročijo gledalci. Šuma pa ne povzročajo samo gledalci, temveč tudi izvajalci oziroma njihovi instrumenti. Če zahtevne Rahmaniove koncerte izvaja starejši pianist, se pri tem lahko zgodi, da močno sopiha. Na tem mestu omenimo pianista Glenn Goulda, ki si je pri igranju pogosto pel oz. mrmral. Čelisti pri izvajanju zahtevnejših skladb pogosto z lokom proizvedejo tudi škripanje. Je torej to sopihanje pianista in škripanje loka del izvedbe oziroma interpretacije ali pa je treba pri urejanju posnetkov šume odstraniti? Iz zgodovine so znani mnogi primeri, ko se bili glasbeniki neločljivo povezani s svojimi instrumenti. Skoraj nemogoče si je predstavljati kitarista B.B. Kinga brez njegove kitare "Lucille". Ali pa mnogih violinistov brez njihovih Stradivari violin. Kar pa naredi posebne vse te instrumente, pa je prav njihov poseben zvok oziroma pripadajoč šum. Šum je torej v nekaterih primerih zaželen, v drugih pa je skrajno neprimeren in ga je potrebno izločiti. Na ta hrup dvorane oziroma poslušalcev je skušal opozoriti že prej omenjeni John Cage s svojo znano skladbo "4'33", saj so tudi akustičnost dvorane in poslušalci v njej neločljiv del glasbene izvedbe, saj je le ta namenjena njim, vendar pa poslušalci s svojim šumom ne smejo odvzeti pozornosti z glasbenikov. Potrebna je torej neka univerzalnost, ki zagotovi, da gre za neko določeno delo. Hkrati pa se zahteva tudi individualnost zvoka izvedbe oziroma interpretacije, ki le tej doda nek svojstven značaj. Za konec torej definirajmo glasbo kot katerikoli dogodek narejen oziroma urejen z namenom, da bi bil poslušan ali da ima nekatere osnovne glasbene lastnosti, kot so višina, ritem ali pa da je poslušan z namenom, da bi v njem prepoznali take lastnosti. Po tej definiciji je zvok, ki ga generira računalniški program, tudi glasba, saj ima glasbene lastnosti in je narejen z namenom, da bi ga poslušali. Prav tako oglašanje ptic. Po tej definiciji glasba ne zadeva le človeka ampak sega širše. V naših filozofskih premislekih se bomo omejili le na glasbo, ki jo je ustvaril, oziroma ki jo povezujemo s človekom, ter si tako nekoliko olajšali naše delo.

Konec 1. dela

• A. T. FILODOKS

PETI V PEVSKEM ZBORU

Sem Martin Meglič, prihajam iz Ivančne Gorice in poleg Gimnazije Josipa Jurčiča obiskujem tudi Orglarsko šolo v Ljubljani. Kljub svojim rosnim šestnajstim letom se navdušujem nad petjem pri Mateju Vovku. Že od malega pa sem si želel peti v zboru, ki ni zgolj domači cerkveni/šolski zbor ampak je zbor, ki stremi k profesionalnosti. To veliko željo sem letos januarja tudi uresničil, saj sem opravil avdicijo pri Komornem zboru AVE, za katero sem izvedel preko Juliete Kubik Habjanič, ki me je na Orglarski šoli poučevala vokalno tehniko. Peti v takem zboru pri teh letih si jemljem kot izredno čast. Menim namreč, da je AVE zbor, v katerem se lahko pevsko dobro oblikuješ, odrasteš ...

Zelo sem bil navdušen, ko sem izvedel za letošnjo turnejo na sever Nemčije, v mesto Aachen. Res je bilo veliko pozitivnih občutkov in odzivov, tako s strani publike kot s strani našega dirigenta. Najbolj so me presenetili sami Nemci. Kako močno znajo ceniti glasbo in kulturo samo, so

dokazali s tem, ko so sredi dneva (ob 13:00) napolnili celo dvorano mestne hiše.

Komorni zbor AVE in še dva druga zbora smo sodelovali tudi pri *Carmini burani*, otvoritvi Festivala Ljubljane. Občutki so bili fenomenalni, ne samo zaradi dela Carmine burane, ampak tudi zaradi odziva številčne publike. Piko na i pa je dodal še ognjemet z Ljubljanskega gradu.

Najbolj všeč mi je to, da pridemo pevci na vaje s ciljem lepe harmonije, dobrega petja in trdnega prijateljstva. Tako si vsi (kljub petkovim štiriurnim vajah) nekako »napolnimo baterije« za naprej. Zato se mi velikokrat zgodi, da ob prihodu domov z vaj še kakšno uro gledam kot čuk. (smeh)

fotografija: Arhiv Komornega zbora AVE

SI UPAŠ?

Pred vami je nova rubrika, v kateri še posebej učence OŠ, pa tudi druge bralce vabimo, da preizkusijo svojo ustvarjalno žilico. S. Diana Novak je v ta namen izbrala znan napev in dodala sledeča navodila:

- **lažja naloga:** ostati pri izvirni harmoniji in v okviru te napisati štiriglasje
- **težja naloga:** poiskati druge, nove možnosti harmonizacije

Vse lepo vabimo k sodelovanju, svoje izdelke pa lahko tudi delite z nami – pošljite jih na elektronski naslov orglarcek@rkc.si ali jih osebno oddajte urednikom. Najbolj izvirne bomo v naslednji številki objavili.

Oče večni v visokosti

Leopold Belar

O - če ve - čni v vi - so - ko - sti, k te - bi zdaj se bli - ža - mo, svo - je
gre - he in sla - bo - sti sr - čno ob - ža - lu - je - mo. Gre - šni -
kov se nas u - smi - li, spre - o - br - ni nam sr - ce, da bi
zve - sto te lju - bi - li, ža - lo - va - li za dol - ge.

VOCES ANGELORUM

ANGELSKI GLASOVI

Tokratna sladica za lačnega orglarčka so puhaste poslastice angelskih okusov: vanilije in malin. Spominjajo na vsem poznane princeske, le da so še okusnejše, slastnejše, z eno besedo – angelske!

Sestavine:

Paljeno testo:

- 250 ml vode
- 100 g masla
- 135 g gladke moke
- ščepec soli
- 4 jajca

Vanilijeva krema:

- 350 ml mleka
- 100 ml sladke smetane
- 2 rumenjaka
- 1 jajce
- 1 zavoj (10 g) vanilijevega sladkorja
- 1 žlička vanilijevega ekstrakta (lahko se izpusti)
- 1 vanilijev strok
- 60 g sladkorja
- 45 g koruznega škroba (gustina)
- 25 g masla
- 100 ml stepene sladke smetane

Preliv iz malin:

- 150 g malin
- 1 žlica sladkorja
- 1 čajna žlička koruznega škroba (gustina)

Postopek:

1. Najprej pripravimo testo. V manjši kozici segrejemo vodo, ki smo ji dodali ščepec soli in maslo.
2. Ko se maslo stopi in vse skupaj zavre, dodamo moko ter na srednjem ognju mešamo, dokler se nam ne ustvari cmok, ki se odlepi od kozice in kuhalnice.
3. Testo odstavimo, da se ohladi. Ko je ohlajeno na približno sobno temperaturo, mu dodamo razžvrkljana jajca ter ga dobro premešamo s kuhalnico.
4. Pekač obložim s peki papirjem in nanj nabrizgamo oblačke v velikosti 3 do 4 cm.
5. Pečemo jih približno 20 minut na 190 °C.
6. Nato pripravimo vanilijevo kremo.
7. Vanilijev strok prerežemo po dolžini in iz njega

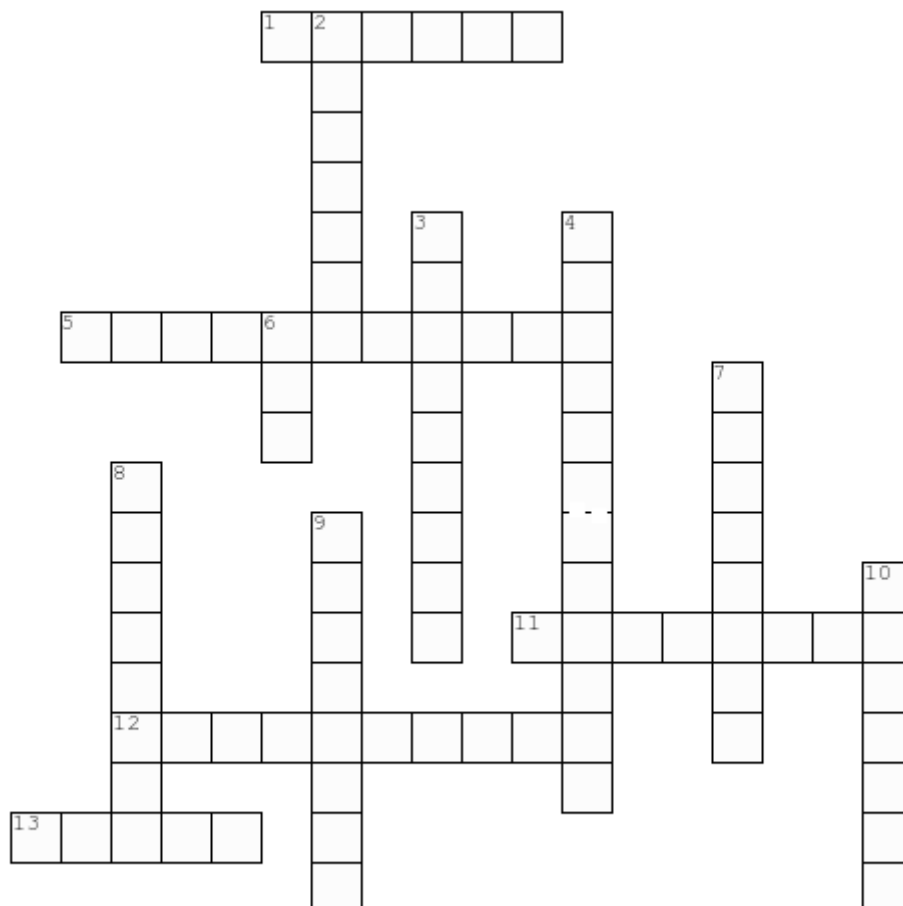
izdolbemo semena. Semena bomo uporabili v jajčni zmesi, strok pa kuhamo skupaj z mlekom in smetano

8. V posodi razžvrkljamo jajce in 2 rumenjaka.
9. Dodamo sladkor, vanilijev sladkor, ekstrakt in semena iz stroka in z metlico premešamo.
10. Dodamo še škrob in še enkrat dobro premešamo, da se grudice razpustijo.
11. V lončku ali kozici segrejemo mleko in smetano ter notri kuhamo še vanilijev strok. Med segrevanjem večkrat premešamo.
12. Segrevamo do vretja (ko se ob robu lonca začnejo delati mehurčki) – vendar odstavimo, preden zavre.
13. Približno 1/4 mešanice vročega mleka in smetane prelijemo v posodo z jajci in vse skupaj dobro premešamo.
14. Nato vroče mleko s smetano zopet pristavimo na ogenj in notri počasi vlivamo zmes iz jajc, medtem ves čas mešamo z metlico.
15. Vse skupaj kuhamo še kakšnih 5 minut, da se krema zgosti, nato pa dodamo še maslo in mešamo še toliko časa, da se maslo raztopi.
16. Kremo nato odstavimo z ognja in jo takoj prelijemo v servirno/plastično vrečko, ki jo zavijemo tako, da v vrečki ni nič (ali čim manj) zraka, da se ne naredi skorjica.
17. Pustimo, da se krema ohladi na sobni temperaturi ali v hladilniku.
18. Ko je krema popolnoma ohlajena, vanjo vmešamo še stepeno sladko smetano.
19. Nato pripravimo še preliv iz malin. Maline in sladkor segrevamo v kozici, dodamo še koruzni škrob, zavremo, kuhamo še minutko in nato odstavimo, da se preliv ohladi.
20. Ko so vsi elementi ohlajeni, angelske sladice še sestavimo. Puhaste oblačke iz testa razrežemo na pol, na spodnjo polovico nabrizgamo vanilijevo kremo, in sicer na tak način, da z njo zarišemo le okvir. Prazno sredico pa nato napolnimo z malinovim prelivom, ki lahko tudi malo steče čez. Angelsko poslastico pokrijemo z drugim delom puhastega oblačka in sladica je pripravljena.

*Dober tek,
lačni orglarček!*

• MANCA RUDOLF

KRIŽANKA KRIŽ KRAŽ

VODORAVNO:

1. Letev, s katero odpremo zračno pot do piščali
5. Traktura, ki gibanje tipk prenese s pomočjo zračnega pritiska v tankih ceveh
11. Priprava za povezavo tipk in registrov s sapnicami
12. Labialne piščali
13. Ohišje orgel

NAVPIČNO:

2. Mersko razmerje med dolžino in širino piščali
3. Osnovni orgelski register
4. Znan slovenski izdelovalec orgel, rojen v Ljubljani
6. Zbiralnik za stisnjen zrak
7. Majhne prenosne orgle
8. Sestavljen register
9. Iznajditelj orgel (*hydraulosa*)
10. Zabož s stisnjenim zrakom, na katerem so nameščene piščali

• FRANCI SMREKAR

ŠALE & ANEKDOTE

V čem je razlika med cerkvenim organistom in veliko pico? Velika pica lahko nahrani štiričlansko družino.

*

Kakšna je razlika med klavirjem in slonom? Na klavir se lahko nasloniš, na slona pa se ne moreš naklavir-iti.

*

Kakšna je razlika med dirigentom in Bogom? Bog si ne domišlja, da je dirigent ... :)

*

OH, TE NAŠE (PRVO)ŠOLSKE ...

“Učiteljica, a za Cecilijo se 4x ploskne?”

Aaaaam ... Za celinko pa res :)

Luka, 7 let

*

Koliko sopranistk potrebujemo, da zamenjajo žarnico? Eno samo - ta prime za žarnico, svet pa se vrti okrog nje.

*

Koliko dirigentov potrebujemo, da zamenjajo žarnico? Nihče ne ve, ker jih nihče nikoli ne gleda.

*

Tolkalec, ki se je naveličal, da se preostali glasbeniki iz njega neprestano norčujejo, se je odločil, da zamenja instrument. V prodajalni glasbil prodajalcu reče: “Želim tisto rdečo trobento in harmoniko tam čez.” Prodajalec po kratkem premisleku odvrne: “Dogovorjeno, gasilni aparat lahko vzamete, radiatorja vam pa žal ne prodam.”

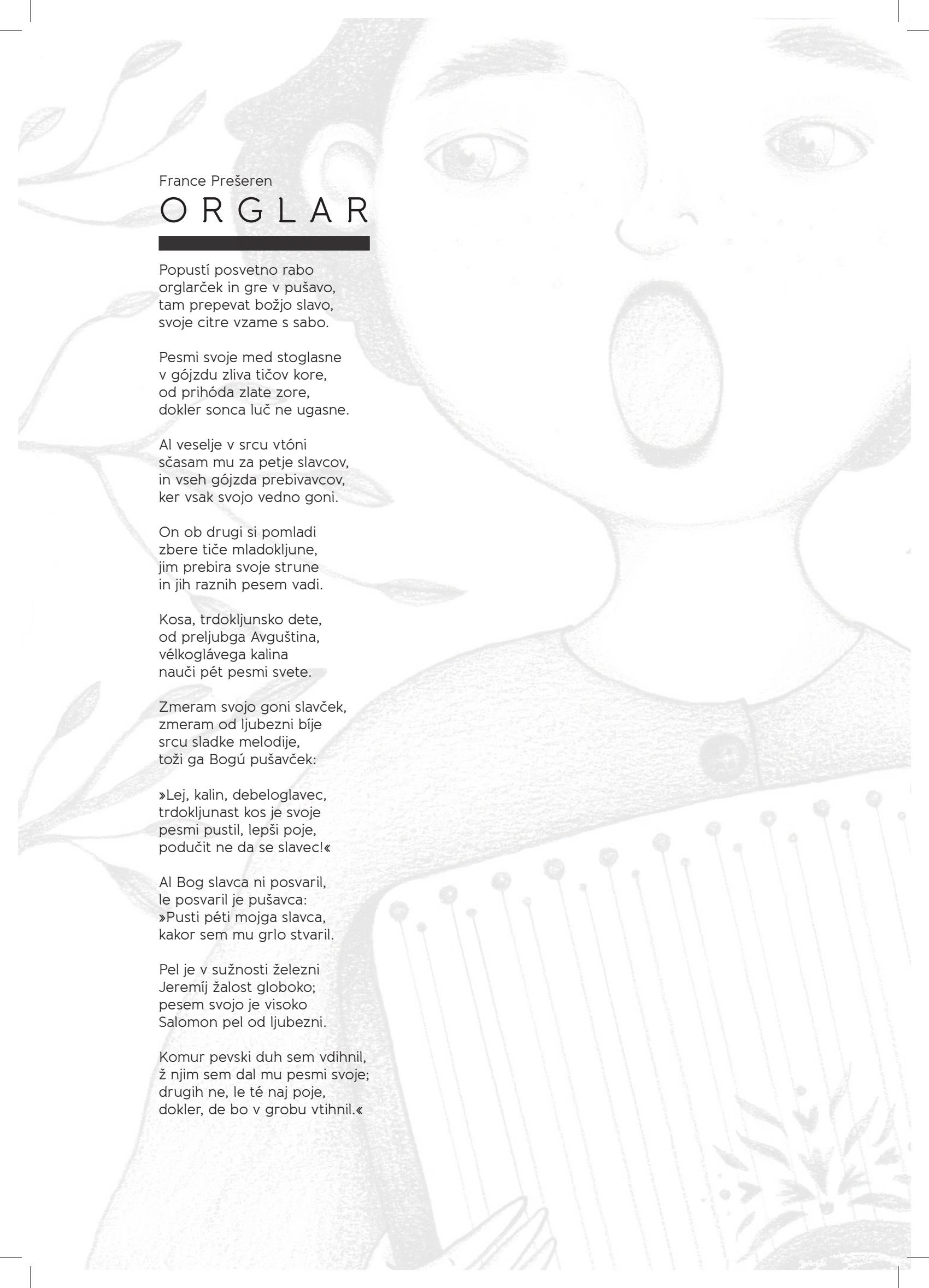
O ČEM RAZMIŠLJAJO, KO POJEJO ...

... TO ŽANJEŠ

Žetev pa ni nekaj samoumevnega. Da je uspešna, so med drugim potrebni kvalitetno seme in preudaren sejalec, rodovitna zemlja, primerni dejavniki okolja in seveda, čas. Ko listam po novem *Orglarčku*, ki še ne diši po sveže tiskanem papirju, si ne morem kaj, da mi misli ne bi uhajale na preteklo leto in budile spominov na prvotno idejo (seme), na srečanja (sejalcev), na tematske ideje in poslane prošnje (primerni dejavniki okolja), na pisce besedil in oblikovalko ((zelo) rodovitna zemlja); vse naštetu je čas povezal v izdelek pred vami, dragi bralci. „Čas, ki ga nameníš svoji vrtnici, jo naredi tako posebno“ so besede, ki jih pisatelj Antoine de Saint-Exupéry položi v usta globokoumni udomačeni lisici. In kot nam je verjetno vsem dobro jasno, čas v sodobnem svetu (p)ostaja dobrina, ki si jo mnogi težje privoščijo kot kos kruha in toplo oblačilo. Zato smo vsem sodelujočim neizmerno hvaležni ravno za čas, ki ste ga vložili v glasilo, ko ste prispevali svoj del – to naše glasilo bogati, plemeniti, ga dela posebnega. In vam, bralci, hvala za vaš čas, ki ste si ga vzeli za prebiranje naših prispevkov – dragoceni so trenutki, ki jih namenimo drug drugemu, naj bo to ob prijetnem pogovoru na sprehodu, morda na kavici, ob skupnem muziciranju, na predavanju ali pa ob pisanju, branju in preudarjanju zanimivih, raznolikih prispevkov, peki in okušanju angelskih glasov, reševanju miselnih orehov ... Žetev, ki nas bo, *udomačene*, grela vse do svitanja prihodnje pomladi.

• ALEKSANDRA GARTNAR

France Prešeren

ORGLAR

Popustí posvetno rabo
orglarček in gre v pušavo,
tam prepevat božjo slavo,
svoje citre vzame s sabo.

Pesmi svoje med stoglasne
v gójzdu zliva tičov kore,
od prihóda zlate zore,
dokler sonca luč ne ugasne.

Al veselje v srcu vtóni
sčasam mu za petje slavcov,
in vseh gójzda prebivavcov,
ker vsak svojo vedno goni.

On ob drugi si pomladi
zbere tiče mladokljune,
jim prebira svoje strune
in jih raznih pesem vadi.

Kosa, trdokljunsko dete,
od preljubga Avgušтина,
vélkoglávega kalina
nauči pét pesmi svete.

Zmeram svojo goni slavček,
zmeram od ljubezni bíje
srcu sladke melodije,
toži ga Bogú pušavček:

»Lej, kalin, debeloglavec,
trdokljunast kos je svoje
pesmi pustil, lepši poje,
podučit ne da se slavec!«

Al Bog slavca ni posvaril,
le posvaril je pušavca:
»Pusti pétí mojga slavca,
kakor sem mu grlo stvaril.

Pel je v sužnosti železni
Jeremij žalost globoko;
pesem svojo je visoko
Salomon pel od ljubezni.

Komur pevski duh sem vdihnil,
ž njim sem dal mu pesmi svoje;
drugih ne, le té naj poje,
dokler, de bo v grobu vtihnil.«